

NYUGELLÁTÁSOK ÉS NYUGDÍJSZERŰ ELLÁTÁSOK

(A hatályos 1997. évi LXXXI. törvény a társadalombiztosítási nyugellátásról - a továbbiakban: Tny.-, valamint a végrehajtására kiadott 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet - a továbbiakban: Korm. R. - alapján, ahol más jogszabályra hivatkozunk, azt külön feltüntetjük. *A 2011. január 1-je előtt, valamint a 2011. december 31-e után hatályos változásokat dőlt betűvel szedjük.*)

A kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer működtetése és fejlesztése az állam feladata. A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer öregség, megrokkánás, megrokkánással járó baleset esetén a biztosított részére, elhalálása esetén a hozzátartozója részére egységes elvek alapján nyugellátást biztosít. A szociális biztonsági tárgyú nemzetközi szerződés, illetve szociálpolitikai egyezmény hatálya alá tartozó személyre e törvény rendelkezéseit az adott nemzetközi szerződés (egyezmény) szabályai szerint kell alkalmazni. A fegyveres erők és rendvédelmi szervek, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjainak nyugellátásával kapcsolatos eltérő szabályokról külön törvény rendelkezik. A nyugdíjbiztosítás szervezetéről külön törvény rendelkezik. (Tny. 1. §)

Az, aki szolgálati idejének legalább egy részében a magánnyugdíjrendszer keretében is fizetett tagdíjat, és ennek alapján szolgáltatásra jogosultságot szerzett, a kizárólag társadalombiztosítási nyugellátásra (a továbbiakban: nyugellátás) jogosultakhoz képest eltérő mértékű társadalombiztosítási nyugdíjra jogosult (Tny. 2. § 4. bekezdés).

I. SAJÁT JOGÚ ELLÁTÁSOK

Öregségi nyugdíj

A társadalombiztosítási öregségi nyugdíjra jogosító öregségi nyugdíjkorhatára annak, aki

- 1952. január 1-je előtt született, a betöltött 62. életév,
- 1952-ben született, a 62. életév betöltését követő 183. nap,
- 1953-ban született, a betöltött 63. életév,
- 1954-ben született, a 63. életév betöltését követő 183. nap,
- 1955-ben született, a betöltött 64. életév,
- 1956-ban született, a 64. életév betöltését követő 183. nap,
- 1957-ben vagy azt követően született, a betöltött 65. életév. (Tny. 18. § 1. bekezdés)

Öregségi **teljes nyugdíjra** az jogosult, aki a születési évének megfelelő öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte, és legalább **húsz** év, **résznyugdíjra** pedig, aki legalább **tizenöt** év szolgálati idővel rendelkezik valamint azon a napon, amelytől kezdődően az öregségi nyugdíjat megállapítják, munkaviszonyban, szövetkezeti tagsági viszonyban, nem kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vagy társas vállalkozói jogviszonyban nem áll (Tny. 18. § 2-3. bekezdés).

Öregségi teljes nyugdíjra életkorától függetlenül jogosult az a nő is, aki legalább negyven év jogosultsági idővel rendelkezik, és azon a napon, amelytől kezdődően az öregségi teljes nyugdíjat megállapítják, biztosítással járó jogviszonyban nem áll. Jogosultsági időnek minősül a kereső

tevékenységgel járó biztosítási vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal, valamint a terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban, gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban és a súlyosan fogyatékos vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekére tekintettel megállapított ápolási díjban eltöltött idővel szerzett szolgálati idő. Az öregségi teljes nyugdíj nem állapítható meg, ha a kereső tevékenységgel járó biztosítási vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal szerzett szolgálati idő nem éri el a **harminckét** évet, olyan nő esetén pedig, akinek a súlyosan fogyatékos vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekére tekintettel ápolási díjat állapítottak meg, a harminc évet. A előírt 32, illetve 30 év jogosultsági idő - ha a jogosult a saját háztartásában öt gyermeket nevelt - egy évvel, minden további gyermek esetén további egy-egy évvel, de összesen legfeljebb hét évvel csökken. Saját háztartásban nevelt gyermeknek azt a vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermeket kell tekinteni, aki a jogosulttal életvitelszerűen együtt élt és annak gondozásából rendszeres jelleggel legfeljebb csak napközbeni időszakra került ki. (Tny. 18. § 2a-2d. bekezdés)

Nem jogosult öregségi teljes, illetve résznyugdíjra, az a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló közösségi rendelet hatálya alá tartozó személy, aki EGT-államban, az a szociálpolitikai (szociális biztonsági) egyezmény hatálya alá tartozó személy - ha az egyezmény eltérően nem rendelkezik -, aki a szerződő államban - az igénylő nyilatkozata, illetve az ügyben hatáskörrel rendelkező külföldi szerv adatszolgáltatása alapján - azon a napon, amelytől kezdődően az öregségi nyugdíjat megállapítják, **munkaviszonyban**, szövetkezeti tagsági viszonyban, nem kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vagy társas vállalkozói jogviszonyban áll (Tny. 18. § 4. bekezdés).

Az öregségi nyugdíjra jogosultság azon a napon nyílik meg, amelyen a feltételek mindegyike teljesül (Tny. 14. §).

Az **öregségi nyugdíj összege** az elismert szolgálati időtől és a figyelembe vehető havi átlagkereset összegétől függ (Tny. 12. § 1. bekezdés).

Az öregségi nyugdíj összegét az 1988. január 1-jétől a nyugdíj megállapításának kezdő napjáig elért (kifizetett) - a kifizetés idején érvényes szabályok szerint nyugdíjjárulék alapjául szolgáló -, a személyi jövedelemadót is tartalmazó, csökkentés nélküli bruttó kereset, jövedelem havi átlaga alapján kell meghatározni (Tny. 22. § 1. bekezdés).

A 2007. december 31-ét követő, de 2012. január 1-jét megelőző időponttól megállapításra kerülő öregségi teljes nyugdíj legkisebb összege havi **28500** forint (Korm. R. 11. §). Az öregségi teljes nyugdíj nem lehet kevesebb ennél a legkisebb összegnél. Ha az öregségi teljes nyugdíj alapját képező havi átlagkereset ezt az összeget nem éri el, az öregségi teljes nyugdíj összege azonos a nyugdíj alapját képező havi átlagkereset összegével. (Tny. 12. § 2. bekezdés)

A 10-19 évi szolgálati idő alapján megállapított öregségi résznyugdíjat akkor is a nyugdíj alapját képező havi átlagkeresetnek a szolgálati időtől függő százalékában kell megállapítani, ha ez nem éri el az öregségi nyugdíj legkisebb összegét (Tny. 12. § 5. bekezdés).

Az öregségi nyugdíjra jogosult magán-nyugdíjpénztári tag társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe történő visszalépése esetén öregségi nyugdíjat akkor kell megállapítani, ha a magánnyugdíjpénztár továbbítja a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnek a magán-nyugdíjpénztári tag visszalépési kérelmét,

és a magánnyugdíjpénztár igazolását arról, hogy a kérelmező a visszalépés feltételeinek megfelel (Korm. R. 10. §).

Az öregségi nyugdíj összege az annak alapját képező havi átlagkeresetnél több nem lehet. Aki az öregségi teljes nyugdíjra jogosultsághoz előírt szolgálati idővel rendelkezik és a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltése után a nyugdíj megállapítása nélkül legalább 30 naptári napra szolgálati időt szerez, nyugdíjnövelésben részesül. A nyugdíjnövelés mértéke minden 30 nap után az öregségi nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj 0,5 százaléka. A nyugdíjnöveléssel az öregségi nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj a megállapítása alapjául szolgáló havi átlagkeresetet meghaladhatja. (Tny. 21. §)

Ha az átmeneti járadékban vagy rendszeres szociális járadékban részesülő személy öregségi nyugdíjra válik jogosulttá, az öregségi teljes vagy résznyugdíjának havi összege **nem lehet kevesebb** annál az összegnél, mint amely az öregségi teljes vagy résznyugdíj megállapítása kezdő időpontjának hónapjában átmeneti járadék, illetve rendszeres szociális járadék címen megillette, vagy megillette volna (Korm. R. 10/A. §).

Azokat, akiknek a munkaviszonya szénbányászati, tőzegkitermelési, uránérc-bányászati, bauxitbányászati tevékenységet folytató, valamint fémtartalmú ércek és nemfemes ásványok bányászatával, mélységi vizek bányászati technológiával történő felszínre hozatalával foglalkozó gazdálkodó szervezetnél (a továbbiakban: bányászati tevékenységet folytató gazdálkodó szervezet) a bányászati szerkezetátalakítás, korszerűsítés miatt vagy a bányauzem bezárása következtében szűnik meg, és munkaviszonyának megszűnéséig 10 év föld alatti, illetve 15 év, nem a mellékletben szereplő külszíni munkakörben eltöltött bányauzemi szolgálati időt szerzett és más munkaterületen helyezkedett el, az öregségi, illetőleg rokkantsági nyugdíj igénybevételekor kérheti, hogy a nyugdíj alapját képező havi átlagkeresetét bányászati munkaviszonyának megszűnését megelőzően elért havi átlagkeresete, vagy annak a havi átlagkeresetnek a figyelembevételével állapítsák meg, amit az utolsó bányauzemi munkakörének megfelelő munkakörben a gazdálkodó szervezetnél (megszűnése esetén azonos bányászati tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél, ennek hiányában a bányászat ágazati irányítását ellátó miniszter által - az illetékes érdekképviseleti szervezetek véleményének meghallgatásával - meghatározott gazdálkodó szervezetnél) foglalkoztatottak a nyugdíjazás évében átlagosan elértek. Ez az **átlagkereset számítási kedvezmény** a bányászt szolgálati időtől függetlenül megilleti. (23/1991. (II. 28.) Kormányrendelet egyes bányászati dolgozók társadalombiztosítási kedvezményeiről - a továbbiakban: 23/1991. Korm. R. - 1, 5. §)

Korkedvezmény

Aki a szervezet fokozott igénybevételével járó, továbbá az egészségre különösen ártalmas munkát végez, **korkedvezményben** részesül. Az igénylőre irányadó öregségi nyugdíjkorhatárhoz képest kétévi korkedvezményben részesül az a **férfi**, aki legalább tíz és az a **nő**, aki legalább nyolc éven át korkedvezményre jogosító munkakörben, továbbá az, aki legalább hat éven át 100 kPa-nál nagyobb nyomású légtérben dolgozott. A korkedvezmény további egy-egy év a korkedvezményre jogosító munkakörben végzett minden újabb öt-, nőnél négyévi, illetőleg a 100 kPa-nál nagyobb nyomású légtérben végzett minden újabb háromévi munka után. A korkedvezményre jogosító különböző

munkakörökben (munkahelyeken) eltöltött időket egybe kell számítani. A 100 kPa-nál nagyobb nyomású légtérben végzett munka alapján figyelembe vehető idő minden harminc napját ötven nappal kell a karkedvezményre jogosító egyéb munkakörben (munkahelyen) eltöltött időhöz hozzászámítani. A táppénzes állományban (betegszabadságon) eltöltött időt abban az esetben lehet karkedvezményre jogosító időként figyelembe venni, ha az igénylő keresőképtelenségének bekövetkezésekor karkedvezményre jogosító munkakörben (munkahelyen) dolgozott. (Tny. 8. §, 19. §)

A karkedvezményre jogosultság szempontjából figyelembe kell venni a fegyveres szerveknél a hivatásos szolgálatban ténylegesen eltöltött szolgálati időt, a nem hivatásos szolgálatban vagy más állam hadseregében eltöltött és a hivatásos szolgálatba beszámított időt, a fegyveres szerveknél továbbszolgáló állományban 1960. december 17-e után eltöltött időt is. Továbbszolgáló állományban 1960. december 18-a előtt eltöltött időt, valamint a katonai szolgálatban eltöltött időt abban az esetben lehet a karkedvezményre jogosultság szempontjából számításba venni, ha az igénylő e szolgálatát megelőző és követő harminc napon belül karkedvezményre jogosító munkakörben (munkahelyen) dolgozott. (Tny. 8/A. §)

A karkedvezményre - **2012. december 31-éig - a 2006. december 31-én hatályos rendelkezések szerinti munkakörök** (munkahelyek) jogosítanak azzal, hogy a munkaköri jegyzékben szereplő, menetrendszerű tömegközlekedésben (személyszállításban) járművezetői munkakörben 2008. május 1-jétől végzett munka a jármű típusától függetlenül karkedvezményre jogosít. 2012. december 31-éig a 2006. december 31-én hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni az egyes munkakörökre (munkahelyekre) vonatkozó különös számítási szabályokra is. A Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős nyugdíjbiztosítási szerv - a munkabiztonságért felelős miniszter által vezetett minisztérium véleményére is figyelemmel - engedélyezheti a karkedvezményre jogosító munkakörök (munkahelyek) jegyzékében felsorolt munkakörben 2008. január 1-je előtt eltöltött idő karkedvezményre jogosító időként történő figyelembevételét akkor is, ha a jegyzék szerint a karkedvezmény ágazati hatálya az adott munkahelyre nem terjed ki. Ha a munkakör azonosítása tekintetében vita merül fel, a munkakör (munkahely) szerint illetékes ágazati minisztérium és a szakmai, ágazati érdekképviselő, szakszervezet központi szerve véleményének a kikérése után a Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős nyugdíjbiztosítási szerv dönt. (Tny. 8/B. § 1-3. bekezdés)

A foglalkoztató a külön jogszabályban meghatározott karkedvezményre jogosító munkakörben foglalkoztatott után a társadalombiztosítási járulék alapjának alapulvételével - a társadalombiztosítási járulékon felül - karkedvezmény-biztosítási járulékot fizet (1997. évi LXXX. törvény a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről - a továbbiakban: Tbj. - 20/A. § 1. bekezdés).

A foglalkoztató és az egyéni vállalkozó által fizetendő karkedvezmény-biztosítási járulék mértéke 13 százalék (Tbj. 19. § 6. bekezdés). Ha a hatóság külön törvényben foglaltak szerint a foglalkoztatót, egyéni vállalkozót a kérelmében megjelölt munkahelyen az adott munkakör tekintetében a karkedvezmény-biztosítási járulék megfizetési kötelezettsége alól mentesíti, az adott munkakör a mentesítés időpontjától annak visszavonásáig karkedvezményre nem jogosít (Tny. 8/B. § 4. bekezdés).

A **2013. január 1-jétől** a karkedvezményre jogosító feltételek meghatározásáról külön törvény rendelkezik (Tny. 8/C. §).

A **vájártanulók** tanulóidejének karkedvezményes tartama, ha a ténylegesen föld alatt töltött időszakról igazolással nem rendelkezik, az Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóság 2-2993/1988. számú állásfoglalása szerint, egy éves képzés esetén a teljes képzési idő, két éves képzés esetén 500 nap (évi 250 nap), három éves képzés esetén 700 nap (évi 233 nap).

Azokat, akiknek a munkaviszonya **bányászati tevékenységet** folytató gazdálkodó szervezetnél bányászati szerkezetátalakítás, korszerűsítés miatt vagy bányauzem bezárása következtében szűnik meg, egy év karkedvezmény akkor is megilleti, ha karkedvezményre jogosító munkakörben csak 5 évet töltött el (23/1991. Korm. R. 1-2. §).

Karkedvezményre jogosultság 2007 január 1-je előtt³

A **karkedvezményre jogosító munkakörök** leírása megtalálható a rendelet **2006 december 31-éig hatályos** 1. sz. mellékletében, ilyenek például: föld alatt végzett munka (pl. vájár, csillés, bányatechnikus stb.), fúrótoronymál végzett munka, sűrített levegőben végzett munka, zárt csatorna-karbantartásnál végzett munka, melegüzemben végzett munka (pl. olvasztár, kohómunkás, csapoló, meleghengerész, kovács), villamosenergia-iparban végzett munka (pl. kazánkőműves), textiliparban végzett munka (pl. fonó), sütőiparban végzett munka (pl. pék), hűtőházban végzett munka, ionizációs sugárzásban végzett munka, közlekedésnél végzett munka (pl. mozdonykísérő, vonatkísérő, járművezető, tengeri hajós) stb., természetesen csak a meghatározott munkakörökben.

Az igénylőre irányadó öregségi nyugdíjkorhatárhoz képest kétévi karkedvezményben részesül az a **férfi**, aki legalább tíz és az a **nő**, aki legalább nyolc éven át karkedvezményre jogosító munkakörben, továbbá az, aki legalább hat éven át egy légköri nyomásnál nagyobb nyomású légtérben dolgozott. A karkedvezmény további egy-egy év a karkedvezményre jogosító munkakörben végzett minden újabb öt-, nőnél négyévi, illetőleg az egy légköri nyomásnál nagyobb nyomású légtérben végzett minden újabb háromévi munka után. Aki 1997. január 1-je előtt az akkor hatályos rendelkezések szerint karkedvezményes öregségi nyugdíjra jogosultságot szerzett, erre az ellátásra - függetlenül az igényérvényesítés időpontjától - nő az 55, férfi a 60. életévének betöltését alapul véve jogosult. (Korm. R. 1. §)

A felsorolt munkakörökben eltöltött időt karkedvezményre jogosultság szempontjából akkor is számításba kell venni, ha ezt az időt szolgálati időként figyelembe venni nem lehet. A karkedvezményre jogosultság szempontjából a külföldön eltöltött időnek csak azt a tartamát lehet figyelembe venni, amelynek során az igénylő bányában föld alatt dolgozott a jegyzékben felsorolt

³ Az alábbi fejezetben közölt rendelkezések 2007. január 1. óta nem hatályosak. Megtartásukat a Tny. 8/B. § 1-3. bekezdése indokolta, vagyis, hogy „a karkedvezményre - 2012. december 31-éig - a 2006. december 31-én hatályos rendelkezések szerinti munkakörök (munkahelyek) jogosítanak. 2012. december 31-éig a 2006. december 31-én hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni az egyes munkakörökre (munkahelyekre) vonatkozó különös számítási szabályokra vonatkozólag is.

munkakörben, továbbá ha a munkáltató a munkavállalóját külföldi kiküldetés keretében - az 1. számú melléklet szerinti jegyzékben felsorolt munkakörben (munkahelyen) - foglalkoztatta. (Korm. R. 2. § 2. bekezdés)

A korkedvezményre jogosító munkakörök (munkahelyek) jegyzékében felsorolt munkaköri meghatározásokat kiterjesztően értelmezni nem lehet. Az abban használt meghatározástól eltérő megjelölésű munkakört csak akkor lehet korkedvezményre jogosító munkakörnek tekinteni, ha az eltérő megjelölés a jegyzékben felsorolt munkakörnek szűkített meghatározása, vagy az eltérés csak az elnevezésben mutatkozik, maga a munkakör - a munkaköri leírásból megállapíthatóan - a jegyzékben felsorolt munkakörrel azonos. (Korm. R. 2. § 5. bekezdés)

A korkedvezményre jogosító különböző munkakörökben eltöltött időket **egybe kell számítani**. Az egy léggöri nyomásnál nagyobb nyomású légtérben végzett munka alapján figyelembe vehető idő minden harminc napját ötven nappal kell a korkedvezményre jogosító egyéb munkakörben eltöltött időhöz hozzászámítani. (Korm. R. 2. § 3. bekezdés)

A **táppénzes** állományban (betegszabadságon) eltöltött időt abban az esetben lehet korkedvezményre jogosító időként figyelembe venni, ha az igénylő keresőképtelenségének bekövetkezésekor korkedvezményre jogosító munkakörben (munkahelyen) dolgozott (Korm. R. 2. § 4. bekezdés).

Korkedvezményre jogosító munkakörök (munkahelyek) jegyzékében szereplő és a menetrendszerű tömegközlekedésben (személyszállításban) **járművezetői** munkakörben eltöltött időt akkor kell korkedvezményre jogosító időként figyelembe venni, ha a járművezető bármely munkáltatónál vagy vállalkozóként 1992. március 1-je előtt forgalomba állított járműtípust vezetett, illetőleg ezen oktató. Azokat, akik 1992. március 1-je előtt egyéb utazó és forgalmi munkakörben tengelyen eltöltött idővel korkedvezményre jogot szereztek, az továbbra is megilleti, de az említett időpont után ezen munkakörökben további korkedvezményt nem szerezhetnek. (Korm. R. 3. § 1-2. bekezdés)

A fegyveres erők és rendvédelmi szervek, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjainak nyugellátásával kapcsolatos eltérő szabályokról külön törvény (1996. évi XLIII. törvény a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról) rendelkezik.

Előrehozott öregségi nyugdíj

Előrehozott öregségi nyugdíjra jogosult az **a 60. életévét betöltött 1950-ben született férfi**, és az **az 59. életévét betöltött, 1952-ben, vagy 1953-ban született nő**, és legalább 40 év szolgálati időt szerzett, és munkaviszonyban, szövetkezeti tagsági viszonyban, nem kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vagy társas vállalkozói jogviszonyban nem áll (Tny. 18/A. § 1. bekezdés).

Csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíj

Csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra jogosult az a 60. életévét betöltött, **1950-ben született férfi** és az az 59. életévét betöltött, **1952-ben vagy 1953-ban született nő**, aki legalább 37 év szolgálati időt szerzett, és azon a napon, amelytől kezdődően a csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjat megállapítják, munkaviszonyban, szövetkezeti tagsági viszonyban, nem kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vagy társas vállalkozói jogviszonyban nem áll. A csökkentés mértéke a társadalombiztosítási nyugdíj megállapításának időpontjától az öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig terjedő időszak minden 30 napjára, de legfeljebb 1095 napra - 40 év szolgálati időnél 365 nappal rövidebb szolgálati idővel rendelkező személy esetében - havi 0,1 százalék, 366-730 nappal rövidebb szolgálati idővel rendelkező személy esetében - havi 0,2 százalék, 731-1095 nappal rövidebb szolgálati idővel rendelkező személy esetében - havi 0,3 százalék. Az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése a csökkentést nem érinti. (Tny. 18/A. § 2-4. bekezdés)

Az öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőzően két évvel csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra jogosult az az **1950. december 31-ét követően született férfi**, valamint az az **1958. december 31-ét követően született nő**, aki legalább 37 év szolgálati időt szerzett, és azon a napon, amelytől kezdődően az előrehozott öregségi nyugdíjat megállapítják, biztosítással járó jogviszonyban nem áll. A nyugdíj összegét annyiszor 0,3 százalékkal kell csökkenteni, ahányszor 30 naptári nap hiányzik az öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséhez, ha a jogosult az öregségi nyugdíjkorhatárnál legfeljebb egy évvel fiatalabb, illetve 3,6 százalékkal, továbbá annyiszor 0,4 százalékkal kell csökkenteni, ahányszor 30 naptári nap hiányzik az öregségi nyugdíjkorhatárnál egy évvel alacsonyabb életkor betöltéséhez, ha a jogosult az öregségi nyugdíjkorhatárnál több mint egy évvel fiatalabb. Az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése a csökkentést nem érinti. (Tny. 18/B. § 1-2. bekezdés)

Továbbá ugyanezen feltételekkel csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra jogosult az legalább 37 év szolgálati időt szerzett, és biztosítási jogviszonyban nem álló **nő** is, aki

- 1954-ben született és a 60 éves és 183 napos életkort betöltötte,
- 1955-ben született és 61. életévét betöltötte,
- 1956-ban született és a 61 éves és 183 napos életkort betöltötte,
- 1957-ben született és 62. életévét betöltötte,
- 1958-ban született és a 62 éves és 183 napos életkort betöltötte;

illetve az a 42 év szolgálati idővel rendelkező **férfi is**, aki

- 1952-ben vagy 1953-ban született és 60. életévét betöltötte,
- 1954-ben született és a 60 éves és 183 napos életkort betöltötte.

Ezen esetekben a csökkentés mértéke nem haladhatja meg az öregségi nyugdíj összegének 8,4 százalékát. (Tny. 18/A. § 3. bekezdés)

Az előrehozott és a csökkentett összegű előrehozott nyugdíjra vonatkozó közös szabályok

A jogosultság, valamint a csökkentés mértékének megállapítása szempontjából szolgálati időként kell figyelembe venni a rokkantsági nyugdíj és a baleseti rokkantsági nyugdíj folyósításának időtartamát (Tny. 18/A. § 5. bekezdés).

A korkedvezményt szerzett személynek az öregségi nyugdíjkorhatárhoz képest az előrehozott öregségi nyugdíj annyi évvel alacsonyabb életkorban jár, ahány évvel korábban őt a korkedvezményre jogosultság nélkül az előrehozott öregségi nyugdíj megilletné. Az előrehozott öregségi nyugdíjra jogosultság meghatározásánál a megszerzett szolgálati időt, a nyugdíjcsökkenés mértékének meghatározásánál pedig a megszerzett szolgálati időt, illetve az elért életkort a korkedvezmény időtartamával növelve kell figyelembe venni. (Tny. 19. § 2. bekezdés).

Nem jogosult előrehozott öregségi nyugdíjra és csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra az a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló közösségi rendelet hatálya alá tartozó személy, aki EGT-államban, az a szociálpolitikai (szociális biztonsági) egyezmény hatálya alá tartozó személy - ha az egyezmény eltérően nem rendelkezik -, aki a szerződő államban az igénylő nyilatkozata, illetve az ügyben hatáskörrel rendelkező külföldi szerv adatszolgáltatása alapján - azon a napon, amelytől kezdődően az előrehozott öregségi nyugdíjat, illetve a csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjat megállapítják, biztosítással járó jogviszonynak megfelelő jogviszonyban áll. (Tny. 18/A. § 6. bekezdés)

Rokkantsági nyugdíj

Rokkantsági nyugdíjra az **jogosult**, akinek **egészségkárosodása** 79 százalékot meghaladó mértékű, vagy 50-79 százalékos mértékű, de ezzel összefüggésben a jelenlegi vagy az egészségkárosodását megelőző munkakörében, illetve a képzettségének megfelelő más munkakörben való foglalkoztatásra rehabilitáció nélkül nem alkalmas, azonban a rehabilitációs szakértői szerv szakhatósági állásfoglalása alapján rehabilitációja nem javasolt (továbbiakban rokkant). Továbbá, aki az életkorára előírt szolgálati idővel rendelkezik, és az egészségkárosodás következtében kereső tevékenységet nem folytat, vagy keresete, jövedelme legalább 30 százalékkal alacsonyabb az egészségkárosodást megelőző négy naptári hónapra vonatkozó keresete, jövedelme havi átlagánál, és táppénzben, baleseti táppénzben nem részesül. (Tny. 36/A. § 1. bekezdés)

A rokkantsági nyugdíjra a jogosultság **azzal a nappal nyílik meg**, amelytől a rokkantság a rehabilitációs szakértői szerv véleménye szerint fennáll. Ha a rehabilitációs szakértői szerv a megrokkánás időpontjáról nem nyilatkozott, a megrokkánás időpontjának az igénybejelentés napját kell tekinteni. Ha az igénylőnek nincs meg a jogosultsághoz szükséges szolgálati ideje, a rokkantsági nyugdíjra jogosultság a szükséges szolgálati idő megszerzését követő nappal nyílik meg. (Tny. 26. §)

A rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő

- 22 éves életkor betöltése előtt 2 év,
- 22-24 éves életkorban 4 év, karkedvezményre jogosító munkakörben 3 év,
- 25-29 éves életkorban 6 év, karkedvezményre jogosító munkakörben 4 év,
- 30-34 éves életkorban 8 év, karkedvezményre jogosító munkakörben 6 év,
- 35-44 éves életkorban 10 év, karkedvezményre jogosító munkakörben 8 év,
- 45-54 éves életkorban 15 év, karkedvezményre jogosító munkakörben 12 év,
- 55 éves életkor betöltésétől 20 év, karkedvezményre jogosító munkakörben 16 év (Tny. 36/B. §, 24. § 1. bekezdés).

Az, aki az iskolai tanulmányai megszűnését követő 180 napon belül szolgálati időt szerzett és **huszonkét éves kora előtt** megrokkán, szolgálati idejének tartamára tekintet nélkül jogosult rokkantsági nyugdíjra (Tny. 36/B. §, 24. § 2. bekezdés).

Az a rokkant, aki a negyvenötödik életévét, illetőleg 1993. július 1-je előtt az ötvenötödik életévét már betöltötte és legalább tízévi, 1993. június 30-át követően az ötvenötödik életévét betölti és legalább tizenöt évi szolgálati idővel rendelkezik, **rokkantsági résznyugdíjra** jogosult (Tny. 36/B. §, 24. § 3. bekezdés).

A rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megállapításánál a megrokkánás időpontjában betöltött életkort kell figyelembe venni. Az, aki a megrokkánáskor betöltött életkora szerint szükséges szolgálati időt nem szerezte meg, rokkantsági nyugdíjra akkor jogosult, ha az alacsonyabb korcsoportban az előírt szolgálati időt megszerezte és ezt követően szolgálati idejében a megrokkánásig harminc napnál hosszabb megszakítás nincs, ez a lehetőség az úgynevezett **korcsoportkedvezmény**. E harminc napba nem lehet beszámítani a keresőképtelenség idejét. (Tny. 36/B. §, 25. § 1-2. bekezdés) Az alacsonyabb korcsoportban előírt szolgálati idő megszerzése esetén a szolgálati idő folyamatosságának az e korcsoporthoz tartozó legmagasabb életkor betöltésének napja és a megrokkánás időpontja között kell fennállnia (Korm. R. 18/B. §).

Abban az esetben, ha az igénylő **karkedvezményre jogosító és egyéb szolgálati időt** is szerzett, a rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati időnek nem kizárólag karkedvezményre jogosító idő alapján történő számításánál a karkedvezményre jogosító munkakörben eltöltött minden évet egy és negyedévként kell számításba venni (Tny. 36/B. §, 25. § 3. bekezdés).

Az, aki **szolgálati idejének a kezdetét megelőző időponttól rokkant**, rokkantsági nyugdíjra akkor jogosult, ha az igénybejelentés időpontjában betöltött életkora szerint szükséges szolgálati időt megszerezte, és rendszeresen nem dolgozik, vagy keresete lényegesen kevesebb a nyugdíj igénylését megelőző kereseténél (Tny. 36/B. §, 25. § 4. bekezdés).

A rokkantsági nyugdíj **mértékét** a 79%-ot meghaladó mértékű egészségkárosodás esetén - attól függően, hogy a jogosult mások gondozására szorul-e - az I. vagy II. rokkantsági csoportnak, az 50-79 százalékos mértékű egészségkárosodás esetén pedig a III. rokkantsági csoportnak megfelelően kell meghatározni (Tny. 36/C. §). A rokkantsági nyugdíj mértéke a megrokkánás időpontjában betöltött életkortól, a nyugdíj megállapításáig szerzett szolgálati idő tartamától és a rokkantság fokától függ. A rokkantság fokának megfelelően, a III. rokkantsági csoportba (50-79%-os egészségkárosodás) tartozik az, aki rokkant, a II. rokkantsági csoportba (79 %-ot meghaladó egészségkárosodás) tartozik

az, aki mások gondozására nem szorul, az I. rokkantsági csoportba (79 %-ot meghaladó egészségkárosodás) tartozik az, aki mások gondozására szorul. A rokkantsági nyugdíj összege az ennek alapját képező havi átlagkeresetnél több nem lehet. A rokkantsági nyugdíj összege a II. rokkantsági csoportban a havi átlagkereset öt, az I. rokkantsági csoportban pedig tíz százalékkal több, mint a III. rokkantsági csoportban. (Tny. 36/C. §, 29. § 1, 3-5. bekezdés)

A 2007. december 31-ét követő, de 2012. január 1-jét megelőző időponttól megállapításra kerülő rokkantsági nyugdíj **legkisebb összege** a III. rokkantsági csoportban havi 28500 forint, a II. rokkantsági csoportban havi 29800 forint, az I. rokkantsági csoportban havi 30850 forint. Ha az átmeneti járadékban vagy rendszeres szociális járadékban részesülő személy öregségi nyugdíjra válik jogosulttá, az öregségi teljes vagy résznyugdíjának havi összege nem lehet kevesebb annál az összegnél, mint amely az öregségi teljes vagy résznyugdíj megállapítása kezdő időpontjának hónapjában átmeneti járadék, illetve rendszeres szociális járadék címén megillette, vagy megillette volna. (Korm. R. 23. §, 10/A. §)

Az öregségi - ideértve az előrehozott öregségi nyugdíjat is - és a baleseti rokkantsági nyugdíjas rokkantsági nyugdíjra nem jogosult. Rokkantsági nyugdíj nem állapítható meg annak, aki saját rokkantságát szándékosan okozta, továbbá annak sem, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt elérte, kivéve, ha öregségi nyugdíjra karkedvezmény címén jogosult, vagy rokkantsági nyugdíjat a jogosultság feléledése címén igényel. (Tny. 36/A. § 2. bekezdés, 23. § 2. bekezdés)

A rokkantsági nyugdíjra jogosultság **megszűnik**, ha a nyugdíjas már nem rokkant, vagy 50-79 százalékos mértékű egészségkárosodás esetén a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt el nem érő nyugdíjas hat egymást követő hónapra vonatkozó nettó keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja a rokkantsági nyugdíj összegének kétszeresét és a mindenkor kötelező legkisebb munkabér összegét (Tny. 36/D. § 1. bekezdés).

A rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra való jogosultság nem szűnik meg, ha hat egymást követő hónap bármelyikében kereső tevékenység folytatása hiányában nem volt figyelembe vehető kereset, jövedelem. Ebben az esetben a hat egymást követő hónap számítása a keresőtevékenység folytatásának hónapjától újra kezdődik. A kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vállalkozó esetében a kereset-vizsgálatot a bejelentett kereseti, jövedelmi adatok alapján kell elvégezni. (Korm. R. 24. § 2. bekezdés)

Ha a felülvizsgálat a jogosultsági feltételek hiányát állapítja meg, a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjat az ellátás folyósítása felfüggesztésének kezdő időpontjától kell megszüntetni. Ha a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjat a kereső tevékenység miatt kell megszüntetni, a megszüntetésről - e tény megállapítását követő hónap első napjától - a nyugdíjfolyósító szerv intézkedik. (Korm. R. 24. § 3. bekezdés)

Amennyiben a rokkantsági nyugdíjas foglalkoztatása jogszabályt sért, a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv soron kívüli felülvizsgálatot rendel el, melynek keretében el kell végezni az érintett személy komplex minősítését. A felülvizsgálat, illetve a komplex minősítés időtartamára a rokkantsági nyugdíj folyósítását **fel kell függeszteni**. Amennyiben a felülvizsgálat során megállapítható, hogy a jogosultsági feltételek továbbra is fennállnak, a rokkantsági nyugdíjat a felfüggesztés időpontjától

kezdődően folyósítani kell. A jogosultsági feltételek hiányában a rokkantsági nyugdíjat meg kell szüntetni. (Tny. 36/D. § 2. bekezdés)

Ha a **felülvizsgálat** szerint a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjas rehabilitációja javasolt, vagy egészségkárosodása már nem éri el a jogosultsághoz szükséges mértéket, a nyugellátást a regionális nyugdíjbiztosítási igazgatóság a megszüntető határozat keltét követő második hónap első napjától szünteti meg, kivéve, ha a nyugdíjas részére ezt megelőző időponttól kezdődően olyan ellátást állapít meg, amelynek jogosultsági feltételei a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra való egyidejű jogosultságot kizárják (Korm. R. 24. § 1. bekezdés).

A rokkantsági nyugdíjra jogosultság a szolgálati idő tartamától függetlenül **feléled**, ha a jogosultság egyéb feltételei a nyugdíj megszüntetése után öt éven belül a rokkantsági nyugdíj megállapítására a feléledés időpontjában alkalmazandó szabályok alapján ismét fennállnak. A jogosultat a nyugdíj megszüntetését követő emelések, kiegészítések is megilletik. Aki az öregségi nyugdíjra jogosító életkort - ide nem értve a kordedvzményre jogosult személyre irányadó életkort - a jogosultság egyéb feltételeinek ismételt bekövetkezésekor még nem töltötte be, feléledés helyett kérheti rokkantsági nyugdíjra való jogosultságának új igényként történő elbírálását. (Tny. 36/D. § 4. bekezdés)

A rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra jogosultság új igényként történő elbírálásánál a korábbi nyugdíjazásnál figyelembe vett és a nyugdíjasként szerzett szolgálati időt kell figyelembe venni (Korm. R. 24. § 4. bekezdés).

Ha a rokkantsági nyugdíjas egészségkárosodásának mértéke változik, rokkantsági nyugdíja mértékét ennek megfelelően **módosítani** kell. Az öregségi nyugdíjra jogosító életkor betöltése után azonban a rokkantsági nyugdíj mértékét az egészségkárosodás változása miatt módosítani nem lehet. (Tny. 36/D. § 5. bekezdés) Az **állapotváltozás** időpontja az állapotváltozásnak a rehabilitációs szakértői szerv szakhatósági állásfoglalásában megállapított napja. (Korm. R. 23/A. §).

A rokkantsági nyugdíj - orvosi vizsgálat alapján **állapotjavulás** miatt történő - csökkentéséről (leszállításáról) az állapotváltozás időpontját követő második hónap első napjától kell intézkedni. **Állapotrosszabbodás** esetén a felemelt összegű rokkantsági nyugdíjat az állapotváltozás időpontját követő hónap első napjától kell megállapítani (Korm. R. 25. §).

Az irányadó **korhatár betöltése után** a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjat állapotváltozás, vagy kereső tevékenység folytatása miatt megszüntetni nem lehet (Korm. R. 24. § 5. bekezdés).

A rokkantsági nyugdíjat és a baleseti rokkantsági nyugdíjat állapotváltozás esetén rokkantsági csoportonként annak a rokkantsági nyugdíjnak az öt százalékával kell emelni, illetőleg csökkenteni, amely a rokkantat az állapotváltozás időpontjában megilleti (Tny 31. § 3. bekezdés, Korm. R. 24. § 6. bekezdés).

Azokat, akiknek a munkaviszonya bányászati tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél bányászati szerkezetátalakítás, korszerűsítés miatt vagy bányüzem bezárása következtében szűnik meg, a következő társadalombiztosítási **kedvezmények** illetik meg.

Az a bányász, aki bányászati szolgálata során munkaképességét legalább 50%-os mértékben elvesztette, illetve egészségkárosodása legalább 40%-os mértékű - amennyiben tíz évet földalatti, illetve 15 éve nem a mellékletben szereplő külszíni munkakörben töltött el - a III. rokkantsági csoport szerint járó nyugdíjra jogosult. Ez a kedvezmény azt a bányászt is megilleti, aki a bányászati

munkaviszony megszűnése után, de a bányászati tevékenysége következtében vált 50%-os mértékben csökkent munkaképességűvé, illetve legalább 40%-os mértékben egészségkárosodottá. (23/1991. Korm. R. 1. § 1. bekezdés, 3. § 1, 4. bekezdés)

Az a vājár, vagy vājár tanfolyamot végzett bányász, aki üzemi baleset vagy szilikózis következtében vājár munkára véglegesen vagy átmenetileg alkalmatlanná vált, munkaképességét 50%-os mértékben elvesztette, illetve egészségkárosodása legalább 40%-os mértékű, a szolgálati időre tekintet nélkül jogosult **rokkantsági nyugdíjkezdvezményre** (23/1991. Korm. R. 3. § 2. bekezdés).

Baleseti rokkantsági nyugdíj e rendelet alapján nem állapítható meg (23/1991. Korm. R. 3. § 3. bekezdés).

Aki nyugdíjban részesült, az öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt betöltötte, nyugdíjának újbóli megállapítása során a III. csoportbeli rokkantságát orvosi vizsgálat lefolytatása nélkül vélelmezni kell (23/1991. Korm. R. 3. § 5. bekezdés).

Az e rendelet alapján megállapított nyugdíj állapotjavulás címén csak az 50%-ot el nem érő munkaképesség-csökkenés, illetve 40%-ot el nem érő egészségkárosodás esetén szüntethető meg. Ez a rendelkezés vonatkozik arra a nyugdíjasra is, akinek rokkantsági nyugdíját nem e rendelet alapján állapították meg, de - nyugdíjazása előtt - bányászati tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél állt munkaviszonyban. (23/1991. Korm. R. 3. § 6. bekezdés)

A bányász a lakóhelye szerint illetékes társadalombiztosítási igazgatóságtól (kirendeltségtől) kérheti annak megállapítását, hogy mennyi szolgálati időt szerzett, mennyi a karkedvezményre jogosító munkakörben eltöltött ideje és hány éves korában veheti igénybe az öregségi nyugdíjat (23/1991. Korm. R. 4. §).

Rokkantsági nyugdíj (Az 1997. december 31. - 2007. január 1. között megállapított nyugdíjak esetében)

Jogosult, aki egészségromlás, illetőleg testi vagy szellemi fogyatkozás következtében munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, és állapotában 1 évig javulás nem várható, rendszeresen nem dolgozik, vagy keresete lényegesen kevesebb a megrokkánás előtti kereseténél, illetve megrokkánása időpontjában betöltött életkora szerint szükséges szolgálati időt megszerezte (Tny. 23. § 1. bekezdés).

Az öregségi - ideértve az előrehozott öregségi nyugdíjat is - és a baleseti rokkantsági nyugdíjas rokkantsági nyugdíjra nem jogosult. Rokkantsági nyugdíj **nem állapítható meg** annak, aki saját rokkantságát szándékosan okozta, továbbá annak sem, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt elérte, kivéve, ha öregségi nyugdíjra karkedvezmény címén jogosult, vagy rokkantsági nyugdíjat a jogosultság felélédeése címén igényel. (Tny. 23. § 2. bekezdés)

A rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő

- 22 éves életkor betöltése előtt 2 év,

- 22-24 éves korban 4 év, karkedvezményre jogosító munkakörben 3 év,
- 25-29 éves korban 6 év, karkedvezményes munkakörben 4 év,
- 30-34 éves korban 8 év, karkedvezményes munkakörben 6 év,
- 35-44 éves korban 10 év, karkedvezményes munkakörben 8 év,
- 45-54 éves korban 15 év, karkedvezményes munkakörben 12 év,
- 55 éves kor betöltésétől 20 év, karkedvezményes munkakörben 16 év.

*Aki **22 éves életkora előtt** megrokkán, és az iskola befejezését követő 180 napon belül szolgálati időt szerzett, szolgálati idejének tartamára való tekintet nélkül jogosult rokkantsági nyugdíjra. (Tny. 24. § 1-2. bekezdés)*

***Rokkantsági résznyugdíjra** jogosult az, aki 45. életévét betöltötte, vagy ha 1993. július 1-je előtt az 55. életévét is betöltötte, és legalább 10, illetve ha 1993. június 30-a után tölti be az 55. életévét, legalább 15 év szolgálati idővel rendelkezik (Tny. 24. § 3. bekezdés).*

*A rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megállapításánál a **megrokkánás időpontjában** betöltött életkort kell figyelembe venni (Tny. 25. § 1. bekezdés).*

*A rokkantsági nyugdíjra a jogosultság **azzal a nappal nyílik meg**, amelytől a rokkantság a rehabilitációs szakértői szerv véleménye szerint fennáll. Ha a rehabilitációs szakértői szerv a megrokkánás időpontjáról nem nyilatkozott, a megrokkánás időpontjának az igénybejelentés napját kell tekinteni. Ha az igénylőnek a megrokkánás időpontjáig nincs meg a jogosultsághoz szükséges szolgálati ideje, a rokkantsági nyugdíjra jogosultság a szükséges szolgálati idő megszerzését követő nappal nyílik meg. (Tny. 26. § 1-2. bekezdés)*

Ha az igénylő megrokkánásának időpontjában munkaviszonyban áll, a rokkantsági nyugdíjra való jogosultság azon a napon nyílik meg, amelytől munkaviszonyban már nem áll, és táppénzben, baleseti táppénzben nem részesül; vagy munkát rendszeresen nem végez, és táppénzben, baleseti táppénzben nem részesül; vagy lényegesen kisebb keresetet biztosító munkakörben dolgozik (Tny. 27. §).

*Az, aki a megrokkánáskor betöltött életkora szerint szükséges szolgálati időt nem szerezte meg, rokkantsági nyugdíjra akkor jogosult, ha az alacsonyabb korcsoportban az előírt szolgálati időt megszerezte, és ezt követően szolgálati idejében a megrokkánásig harminc napnál hosszabb megszakítás nincs; ez a lehetőség az úgynevezett **korcsoportkedvezmény**. E harminc napba nem lehet beszámítani a keresőképtelenség idejét. (Tny. 25. § 2. bekezdés) Az alacsonyabb korcsoportban előírt szolgálati idő megszerzése esetén a szolgálati idő folyamatosságának az e korcsoporthoz tartozó legmagasabb életkor betöltésének napja és a megrokkánás időpontja között kell fennállnia (Korm. R. 18/B. §).*

*Abban az esetben, ha az igénylő **karkedvezményre jogosító és egyéb szolgálati időt** is szerzett, a rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati időnek nem kizárólag karkedvezményre jogosító idő alapján történő számításánál a karkedvezményre jogosító munkakörben eltöltött minden évet egy és negyedévként kell számításba venni (Tny. 25. § 3. bekezdés).*

*Az, aki **szolgálati idejének a kezdetét megelőző időponttól** rokkant, rokkantsági nyugdíjra akkor jogosult, ha az igénybejelentés időpontjában betöltött életkora szerint szükséges szolgálati időt*

megszerezte, és rendszeresen nem dolgozik, vagy keresete lényegesen kevesebb a nyugdíj igénylését megelőző kereseténél (Tny. 25. § 4. bekezdés).

A rokkantsági nyugdíj **mértéke** a megrokkánás időpontjában betöltött életkortól, a nyugdíj megállapításáig szerzett szolgálati idő tartamától és a rokkantság fokától függ. A rokkantság fokának megfelelően, a III. rokkantsági csoportba (67%) tartozik az, aki rokkant, de nem teljesen munkaképtelen, a II. rokkantsági csoportba (100%) tartozik az, aki teljesen munkaképtelen, de mások gondozására nem szorul, az I. rokkantsági csoportba (100%) tartozik az, aki teljesen munkaképtelen, és mások gondozására szorul. A rokkantsági nyugdíj összege az ennek alapját képező havi átlagkeresetnél több nem lehet. A rokkantsági nyugdíj összege a II. rokkantsági csoportban a havi átlagkereset öt, az I. rokkantsági csoportban pedig tíz százalékaival több, mint a III. rokkantsági csoportban. (Tny. 29. § 1, 3-5. bekezdés)

Ha az átmeneti járadékban vagy rendszeres szociális járadékban részesülő személy öregségi nyugdíjra válik jogosulttá, az öregségi teljes vagy résznyugdíjának havi összege nem lehet kevesebb annál az összegnél, mint amely az öregségi teljes vagy résznyugdíj megállapítása kezdő időpontjának hónapjában átmeneti járadék, illetve rendszeres szociális járadék címén megillette, vagy megillette volna (Korm. R. 10/A. §).

A rokkantsági nyugdíjas öregségi nyugdíjra **nem jogosult** (Tny. 15. § 1. bekezdés).

Ha a rokkantsági nyugdíjas **állapotváltozás** miatt más rokkantsági csoportba kerül, rokkantsági nyugdíja mértékét ennek megfelelően módosítani kell. Az öregségi nyugdíjra jogosító életkor betöltése után azonban a rokkantsági nyugdíj mértékét állapotváltozás miatt módosítani nem lehet. A rokkantsági nyugdíjat az öregségi nyugdíjra jogosító életkor betöltése után csak a III. rokkantsági csoportnak megfelelő összegben lehet újból megállapítani. A rokkantsági nyugdíjat és a baleseti rokkantsági nyugdíjat állapotváltozás esetén rokkantsági csoportonként annak a rokkantsági nyugdíjnak az öt százalékaival kell emelni, illetőleg csökkenteni, amely a rokkantat az állapotváltozás időpontjában megilleti. Az állapotváltozás időpontja az állapotváltozásnak a jogszabályban meghatározott orvos-szakértői szervek által megállapított napja, ennek hiányában az orvosi vizsgálat - állapotrosszabbodás esetén azonban legkorábban az állapotrosszabbodás bejelentésének - napja. (Tny. 31. § 1-3. bekezdés, Korm. R. 23/A. §)

A rokkantsági nyugdíjra **jogosultság megszűnik**, ha a nyugdíjas már nem rokkant, vagy rendszeresen dolgozik, és keresete négy hónap óta lényegesen nem kevesebb annál a keresetnél, amelyet a megrokkánás előtti munkakörében rokkantság nélkül elérhetne. A rokkantsági nyugdíjra jogosultság a szolgálati idő tartamától függetlenül **feléled**, ha a jogosultság egyéb feltételei a nyugdíj megszüntetése után öt éven belül újra bekövetkeznek. A jogosultat a nyugdíj megszüntetését követő emelések, kiegészítések is megilletik. Az, aki az öregségi nyugdíjra jogosító életkort - ide nem értve a korkedvezményre jogosultat - még nem töltötte be, feléledés helyett kérheti rokkantsági nyugdíjra jogosultságának új igényként történő elbírálását. (Tny. 30. §) A rokkantsági nyugdíjra jogosultság új igényként történő elbírálásánál a korábbi nyugdíjazásnál figyelembe vett és az 1997. január 1-jét megelőzően nyugdíjasként szerzett szolgálati időt kell figyelembe venni (Korm. R. 24. § 4. bekezdés).

Ha a felülvizsgálat szerint a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjas rehabilitációja javasolt, vagy egészségkárosodása már nem éri el a jogosultsághoz szükséges mértéket, a nyugellátást a

regionális nyugdíjbiztosítási igazgatóság a **megszüntető határozat keltét** követő második hónap első napjától szünteti meg, kivéve, ha a nyugdíjas részére ezt megelőző időponttól kezdődően olyan ellátást állapít meg, amelynek jogosultsági feltételei a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra való egyidejű jogosultságot kizárják. A jogosultság nem szűnik meg, ha hat egymást követő hónap bármelyikében kereső tevékenység folytatása hiányában nem volt figyelembe vehető kereset, jövedelem. Ebben az esetben a hat egymást követő hónap számítása a keresőtevékenység folytatásának hónapjától újra kezdődik. A kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vállalkozó esetében a kereset-vizsgálatot a bejelentett kereseti, jövedelmi adatok alapján kell elvégezni. (Korm. R. 24. § 1-2. bekezdés)

A rokkantsági nyugdíj orvosi vizsgálat alapján állapotjavulás miatt történő csökkentéséről a szakhatósági állásfoglalás kiadásának napját követő második hónap első napjától kell intézkedni. Ha pedig az orvosi vizsgálat **állapotrosszabbodást** állapított meg, a felemelt összegű rokkantsági nyugdíjat az állapotváltozás időpontját követő hónap első napjától kell megállapítani. (Korm. R. 25. §)

Azokat, akiknek a munkaviszonya bányászati tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél bányászati szerkezetátalakítás, korszerűsítés miatt vagy bányauzem bezárása következtében szűnik meg, a következő társadalombiztosítási **kedvezmények** illetik meg:

Az a bányász, aki bányászati szolgálata során munkaképességét legalább 50%-os mértékben elvesztette, illetve egészségkárosodása legalább 40%-os mértékű - amennyiben tíz évet földalatti, illetve 15 éve nem a mellékletben szereplő külszíni munkakörben töltött el - a III. rokkantsági csoport szerint járó nyugdíjra jogosult. Ez a kedvezmény azt a bányászt is megilleti, aki a bányauzemi munkaviszony megszűnése után, de a bányászati tevékenysége következtében vált 50%-os mértékben csökkent munkaképességűvé, illetve legalább 40%-os mértékben egészségkárosodottá. (23/1991. Korm. R. 1. § 1. bekezdés, 3. §. 1, 4. bekezdés)

Az a vājár, vagy vājár tanfolyamot végzett bányász, aki üzemi baleset vagy szilikózis következtében vājár munkára véglegesen vagy átmenetileg alkalmatlanná vált, munkaképességét 50%-os mértékben elvesztette, illetve egészségkárosodása legalább 40%-os mértékű, a szolgálati időre tekintet nélkül jogosult **rokkantsági nyugdíjkedvezményre** (23/1991. Korm. R. 3. § 2. bekezdés).

Baleseti rokkantsági nyugdíj e rendelet alapján nem állapítható meg (23/1991. Korm. R. 3. § 3. bekezdés).

Aki nyugdíjban részesült, az öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt betöltötte, nyugdíjának újbóli megállapítása során a III. csoportbeli rokkantságát orvosi vizsgálat lefolytatása nélkül vélelmezni kell (23/1991. Korm. R. 3. § 5. bekezdés).

Az e rendelet alapján megállapított nyugdíj állapotjavulás címén csak az 50%-ot el nem érő munkaképesség-csökkenés, illetve 40%-os mértékű el nem érő egészségkárosodás esetén szüntethető meg. Ez a rendelkezés vonatkozik arra a nyugdíjasra is, akinek rokkantsági nyugdíját nem e rendelet alapján állapították meg, de - nyugdíjazása előtt - bányászati tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél állt munkaviszonyban. (23/1991. Korm. R. 3. § 6. bekezdés)

A bányász a lakóhelye szerint illetékes társadalombiztosítási igazgatóságtól (kirendeltségtől) kérheti annak megállapítását, hogy mennyi szolgálati időt szerzett, mennyi a karkedvezményre

jogosító munkakörben eltöltött ideje és hány éves korában veheti igénybe az öregségi nyugdíjat (23/1991. Korm. R. 4. §).

Rehabilitációs járadék (A 2007. évi LXXXIV. törvény a rehabilitációs járadékról - a továbbiakban: Rjt. - alapján)

Rehabilitációs járadékra az a **bejelentett magyarországi lakóhellyel** rendelkező személy jogosult, aki

- 50-79 százalékos egészségkárosodást szenvedett, és ezzel összefüggésben a jelenlegi vagy az egészségkárosodását megelőző munkakörében, illetve a képzettségének megfelelő más munkakörben való foglalkoztatásra rehabilitáció nélkül nem alkalmas,
- kereső tevékenységet nem folytat, vagy a keresete, jövedelme legalább 30 százalékkal alacsonyabb az egészségkárosodást megelőző négy naptári hónapra vonatkozó keresete jövedelme havi átlagánál,
- továbbá rehabilitálható, és az életkora szerint szükséges szolgálati időt megszerezte (Rjt. 3. § 1. bekezdés).

A jogosultsághoz szükséges szolgálati időre, megállapítására és igazolására a rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati időre vonatkozó rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy a jogosultsághoz szükséges szolgálati időbe be kell számítani a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíj időtartamát is. Ha az egészségkárosodás azelőtt következett be, hogy az igénylő szolgálati időt szerzett volna, akkor a kereső tevékenység folytatását azon időpontot megelőző négy naptári hónapra kell vizsgálni, amelytől kezdődően az igénylő a rehabilitációs járadék megállapítását kéri. (Rjt. 3. § 2. bekezdés)

Rehabilitációs járadékra **nem jogosult** az, aki öregségi nyugdíjban, előrehozott öregségi nyugdíjban, csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjban, karkedvezményes nyugdíjban, rokkantsági nyugdíjban, baleseti rokkantsági nyugdíjban, bányásznyugdíjban, korengedményes nyugdíjban, egyes művészeti tevékenységet folytatók öregségi nyugdíjában, szolgálati nyugdíjban, az országgyűlési képviselők javadalmazásáról szóló törvény alapján járó öregségi nyugdíjban, polgármester öregségi nyugdíjában vagy közszolgálati járadékában, terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban, táppénzben, baleseti táppénzben, munkanélküliség esetére járó ellátásban, átmeneti járadékban, rendszeres szociális járadékban, bányász dolgozók egészségkárosodási járadékában, rokkantsági járadékban részesül (Rjt. 3. § 3. bekezdés).

A jövedelem vizsgálata során a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló közösségi rendelet hatálya alá tartozó személy esetén EGT-államban, a szociálpolitikai, szociális biztonsági egyezmény hatálya alá tartozó személy esetén - ha az egyezmény eltérően nem rendelkezik - a szerződő államban végzett keresőtevékenységet és ott szerzett keresetet, jövedelmet is - az igénylő nyilatkozata, illetve az ügyben hatáskörrel rendelkező külföldi szerv adatszolgáltatása alapján - figyelembe kell venni (Rjt. 3. § 4. bekezdés).

A rehabilitációs járadék **összege, illetve legkisebb összege** - a magánnyugdíj-pénztári tagságtól függetlenül - megegyezik a rokkantsági nyugdíj (III. rokkantsági csoport) összegének 120%-ával (Rjt. 4. § 1. bekezdés).⁴

Összegét 50%-kal csökkenteni kell, ha kereső tevékenység folytatása esetén a rehabilitációs járadékban részesülő 3 egymást követő hónapra vonatkozó keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja a rehabilitációs járadék összegének a kétszeresét és a minimálbér összegét (Rjt. 4. § 2. bekezdés).

A szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló közösségi rendelet hatálya alá tartozó személy esetén EGT-államban, a szociálpolitikai, szociális biztonsági egyezmény hatálya alá tartozó személy esetén - ha az egyezmény eltérően nem rendelkezik - a szerződő államban végzett keresőtevékenységet és ott szerzett nettó keresetet, jövedelmet is - a rehabilitációs járadékban részesülő nyilatkozata, illetve az ügyben hatáskörrel rendelkező külföldi szerv adatszolgáltatása alapján - figyelembe kell venni (Rjt. 4. § 5. bekezdés).

Összegének meghatározása során a rokkantsági nyugdíj összegének meghatározására vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy a jogosultsághoz szükséges szolgálati időbe beszámított rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíj időtartamát figyelmen kívül kell hagyni. A rokkantsági nyugdíj felülvizsgálata során megállapított rehabilitációs járadék összege nem lehet kevesebb a jogosultság utolsó hónapjára járó rokkantsági nyugdíj összegénél. (Rjt. 4. § 3. bekezdés)

A rehabilitációs járadékot évente emelni kell (Rjt. 4. § 4. bekezdés).

Az **igény érvényesítésére**, a **jogorvoslatra**, a jogalap nélkül felvett ellátás visszafizetésére és megtérítésére, valamint a járadékból történő levonásra - ha e törvény eltérően nem rendelkezik - a Tny. rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni (Rjt. 5. § 1. bekezdés).

A rehabilitációs járadékot rendszeresített nyomtatványon (a továbbiakban: igénybejelentő lap) írásban, valamint elektronikus úton lehet **igényelni**. A jogosultság elbírálásához az igénylő köteles a keresetéről, jövedelméről nyilatkozni, azt igazolni. A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv megkeresésére - ellenőrzés céljából - az állami adóhatóság tíz munkanapon belül közli az igénylő keresetere, jövedelmére vonatkozó adatokat. A rehabilitációs járadékkal kapcsolatos eljárás költség- és illetékmentes. A bíróság az érdemi határozat felülvizsgálata során a határozatot megváltoztathatja. (Rjt. 5. § 2-5. bekezdés)

Az igény elbírálásához a rehabilitációs szakértői szerv a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv megkeresésére **komplex minősítést** végez, és szakvéleményt ad az egészségkárosodás mértékéről, a szakmai munkaképességről, a rehabilitálhatóságról, a rehabilitáció lehetséges irányáról, valamint a rehabilitációs szükségletekről, továbbá a rehabilitációhoz szükséges időtartamról (Rjt. 6. § 1. bekezdés).

⁴ A rehabilitációs járadékból - a szolgálati időbe történő beszámítás érdekében - nyugdíjjárulékot kell fizetni.

A rehabilitációs járadék iránti igény elbírálása során az igénylő a rehabilitációs szakértői szerv vizsgálatán történő személyes megjelenésre kötelezhető. Ha az igénylő a személyes megjelenési kötelezettségének nem tesz eleget, az eljárást **meg kell szüntetni**. (Rjt. 6. § 2. bekezdés)

Az elutasító határozat, illetve a megszüntető végzés jogerőre emelkedését követő 12 hónapon belül előterjesztett **újabb igénybejelentést** csak akkor kell elbírálni, ha azt a szakvéleményben foglaltak alapján a szükséges egészségkárosodás fennállásának hiánya miatt utasították el, és a rendelkezésre álló egészségügyi dokumentáció alapján megállapítható, hogy az igénylő egészségi állapotában az elutasítást követően tartós rosszabbodás következett be (Rjt. 6. § 4. bekezdés).

A rehabilitációs járadékra jogosult a rehabilitáció sikeres megvalósulása érdekében az állami foglalkoztatási szervvel történő **együtműködésre** köteles, amelynek keretében az állami foglalkoztatási szervvel írásbeli rehabilitációs megállapodást köt, továbbá teljesíti a rehabilitációs megállapodás mellékleteként meghatározott rehabilitációs tervben foglaltakat (Rjt. 7. § 1. bekezdés).

A **rehabilitációs megállapodás** tartalmazza: a rehabilitációs járadékban részesülő nyilatkozatát arra vonatkozóan, hogy vállalja az együtműködési kötelezettség teljesítését, elfogadja a számára felajánlott megfelelő munkahelyet, valamint a térítési kötelezettséggel nem járó képzési lehetőséget; önálló munkahelykeresésének formáit; az állami foglalkoztatási szerv által nyújtandó, rehabilitációs szolgáltatásokat; valamint az állami foglalkoztatási szervnél történő jelentkezései gyakoriságát, a kapcsolattartás módját (Rjt. 7. § 2. bekezdés).

A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv határozatában felhívja a járadékban részesülőt az együtműködési kötelezettség teljesítésére, egyben tájékoztatja az együtműködési kötelezettség megszegésének jogkövetkezményeiről. A rehabilitációs járadékban részesülő a határozat közlésétől számított 20 napon belül megkeresi az állami foglalkoztatási szervet a rehabilitációs megállapodás megkötése érdekében. (Rjt. 7. § 3. bekezdés)

A megállapító nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv a határozatot közli az állami foglalkoztatási szervvel, és haladéktalanul értesíti a határozatnak a rehabilitációs járadékban részesülő személlyel történő közlésének időpontjáról, valamint annak jogerőre emelkedéséről. Az állami foglalkoztatási szerv legkésőbb a jogerőre emelkedésről szóló értesítést követő 30 napon belül elkészíti és a rehabilitációs járadékra jogosulttal ismerteti a rehabilitációs megállapodásra tett javaslatát. (Rjt. 7. § 4. bekezdés)

Amennyiben a rehabilitációs járadékban részesülő **kereső tevékenységet** folytat, akkor rehabilitációját elsősorban ennek keretében kell megkísérelni. Ennek érdekében az állami foglalkoztatási szerv megkeresi a foglalkoztatót. A foglalkoztató a megkeresést követő 15 napon belül köteles konzultációt folytatni a rehabilitációs intézkedések lehetőségéről. Ha a foglalkoztató a szükséges rehabilitációs intézkedéseket vállalja, akkor a rehabilitációs megállapodást ennek alapulvételével kell megkötni. (Rjt. 7. § 6. bekezdés)

A rehabilitációs megállapodás megkötését követően az állami foglalkoztatási szerv 5 napon belül értesíti a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervet (Rjt. 7. § 7. bekezdés).

Amennyiben a rehabilitációs megállapodás 30 napon belül nem kerül megkötésre, az állami foglalkoztatási szerv kezdeményezi a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv felé a járadék megszüntetését. A határidők elmulasztása esetén igazolási kérelem előterjeszhető. Ebben az

esetben a Ket. igazolási kérelemre vonatkozó rendelkezéseit (66-67. §) kell megfelelően alkalmazni. (Rjt. 7. § 8-9. bekezdés)

A rehabilitációs járadékban részesülő 15 napon belül köteles értesíteni az állami foglalkoztatási szervet, ha az egészségi állapotában tartós rosszabbodás következett be, illetve kereső tevékenységet folytat, vagy keresete, jövedelme megváltozott, illetve a rehabilitációs megállapodás alapjául szolgáló körülményeiben egyéb lényeges változás következett be (Rjt. 8. § 1. bekezdés).

Az ellátás a jogosultsági feltételek bekövetkezésének napjától, de legkorábban az **igénybejelentés napjától** állapítható meg. Amennyiben az igénylő e napon terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban, táppénzben, baleseti táppénzben részesül, a rehabilitációs járadék az ellátás megszüntetésének napjától állapítható meg. (Rjt. 9. §)

A rehabilitációs járadék a rehabilitációhoz szükséges időtartamra, de **legfeljebb 3 évre** állapítható meg (Rjt. 10. § 1. bekezdés).

Amennyiben az ellátás 3 évnél rövidebb időtartama eltelt, de a rehabilitáció még nem fejeződött be, a rehabilitáció sikeres megvalósulásának érdekében az időtartam legfeljebb egy alkalommal meghosszabbítható, de a teljes időtartam ebben az esetben sem haladhatja meg a 3 évet (Rjt. 10. § 2. bekezdés).

A jogosultság a megszüntetés utáni 24 hónapon belül **feléled**, a kereseti korlátra vonatkozó megszüntetés esetében, ha az érintett személy kereső tevékenysége megszűnt, illetve az egészségi állapotban történő, a rehabilitációt lehetetlenné tevő tartós rosszabbodás esetén, ha az érintett személy egészségi állapotában a rehabilitációt ismét lehetővé tevő javulás következett be (Rjt. 10. § 3. bekezdés).

Az ellátásra jogosultság nem éled fel, ha a keresőtevékenység megszűnése a munkavállaló rendes felmondása, a köztisztviselő, a közalkalmazott, valamint a fegyveres erők, a fegyveres testületek és rendészeti szervek hivatásos állományú tagjának lemondása, továbbá a munkaadó rendkívüli felmondása, a közszolgálati jogviszony hivatalvesztéssel, a közalkalmazotti jogviszony elbocsátással, valamint a hivatásos és szerződéses állományú jogviszonynak a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvényben meghatározott ok miatt következett be (Rjt. 10. § 4. bekezdés).

Az ellátás teljes időtartama feléledés esetén sem haladhatja meg a 3 évet. A jogosultat a megszüntetést követő emelések, kiegészítések is megilletik. (Rjt. 10. § 6. bekezdés)

A megszűnést, megszüntetést követően **ismételten megállapítható**, ha a jogosultsági feltételek fennállnak, kizáró feltétel nem áll fenn, és az igénylő egészségi állapotában a rehabilitálhatóságot is befolyásoló lényeges változás következett be (Rjt. 10. § 7. bekezdés).

A folyósítására a nyugellátások és a baleseti nyugellátások folyósítására vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni (Rjt. 11. § 1. bekezdés).

A járadék folyósítását 3 hónap időtartamra **szüneteltetni** kell, amennyiben a rehabilitációs járadékban részesülő foglalkoztatására jogszabálysértő módon került sor (Rjt. 11. § 2. bekezdés).

A rehabilitációs járadékban részesülő egészségi állapotában történt tartós rosszabbodás esetén az állami foglalkoztatási szerv a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnél **felülvizsgálatot** kezdeményez (Rjt. 12. § 1. bekezdés).

A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv vezetője a járadékban részesülőt felülvizsgálat céljából történő személyes megjelenésre kötelezheti akkor, ha olyan tény vagy körülmény jut a tudomására, amely valószínűsíti, hogy a korábban megállapított egészségkárosodás a megállapítás időpontjában nem állt fenn vagy az a megállapítottnál kisebb mértékű volt. A felülvizsgálat során megkeresi a rehabilitációs szakértői szervet komplex minősítés elvégzése céljából. (Rjt. 12. § 2-3. bekezdés)

Az ellátás **megszűnik**, illetve azt meg kell szüntetni, ha a rehabilitációs járadékban részesülő meghalt, ha az ellátás megszüntetését kérte, ha az ellátás időtartama letelt, ha három naptári hónapot meghaladóan, egybefüggően külföldön tartózkodik, vagy bejelentett magyarországi lakóhelye megszűnik. Kereső tevékenység folytatása esetén, ha 6 egymást követő hónapra vonatkozó, járulékokkal csökkentett keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja a rehabilitációs járadék összegének kétszeresét, és a minimálbér összegét. Ha egészségi állapotában olyan tartós rosszabbodás következett be, amely a rehabilitációt lehetetlenné teszi. Ha az együttműködési kötelezettségét, illetve a rehabilitációs megállapításban foglalt kötelezettségeit neki felróható okból nem teljesíti, vagy a foglalkoztatására ismételten jogszabálysértő módon kerül sor. (Rjt 13. § 1. bekezdés)

Az állami foglalkoztatási szerv a járadékos halála, külföldi tartózkodása, lakcímének megszűnése, egészségi állapotában bekövetkező tartós rosszabbodása, vagy együttműködési kötelezettségének megszegése esetén nyolc napon belül értesíti a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervet. (Rjt 13. § 2. bekezdés)

A rehabilitációs járadéknak az igénylő halála, vagy az ellátás időtartamának letelte miatti megszűnéséről nem kell határozatot hozni. A rehabilitációs járadékot külföldi tartózkodás, az együttműködési kötelezettség megszegése, vagy jogszabályellenes foglalkoztatás esetén a megszüntetési ok megállapítását követő hónap első napjától kell megszüntetni. Kereső tevékenység, illetőleg egészségi állapot változása, mint megszüntetési ok bekövetkezése esetén a megállapítását követő második hónap első napjától kell megszüntetni. (Rjt 13. § 5, 6. bekezdés)

E törvény rendelkezéseit a **2007. december 31-ét követően** benyújtott igénybejelentés - ideértve az állapotrosszabbodás miatti igénybejelentést is - esetén kell alkalmazni. Annak az egészségkárosodást szenvedett személynek, aki 2011. december 31-éig a rá irányadó nyugdíjkorhatárt **10 éven belül eléri**, és a rehabilitációs járadékra megállapított jogosultsági feltételeknek megfelel, 2007. december 31-ét követően benyújtott igénybejelentés esetén, valamint 2007. december 31-én rokkantsági nyugdíjban részesülő személy esedékes felülvizsgálata során kérelmére **rokkantsági nyugdíjat** kell megállapítani. A 2007. december 31-én rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban részesülő személynek a 2008. évben esedékes soron következő felülvizsgálata keretében csak az egészségkárosodás mértékét kell vizsgálni. Ennek során amennyiben az egészségkárosodás mértéke a 79%-ot meghaladja - attól függően, hogy mások gondozására szorul-e -, az I, illetve II. csoport szerinti rokkantsági nyugdíjra, amennyiben az egészségkárosodás mértéke 50-79%-os, a III. csoport szerinti rokkantsági nyugdíjra jogosult. A 2007. december 31-én rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban részesülő személy kérelmére a 2008. évben esedékes soron következő első felülvizsgálata keretében komplex minősítést kell végezni, ebben az esetben a minősítésben foglaltaknak megfelelő ellátásra jogosult. (Rjt 30. § 2-4. bekezdés)

Ha a rehabilitációs járadék ellátásnak a megállapított, illetve meghosszabbított időtartama 2011. évben telik le, de a rehabilitáció még nem fejeződött be, a rehabilitáció sikeres megvalósulásának érdekében - a rehabilitációs szakértői szerv szakhatósági állásfoglalása alapján - az időtartam egy alkalommal meghosszabbítható, de az ellátás teljes időtartama ebben az esetben sem haladhatja meg a 4 éve. (Rjt 31. §).

A megváltozott munkaképességű dolgozók rendszeres pénzbeli ellátásai (a 387/2007. (XII. 23.) Korm. Rendelet (a továbbiakban Korm. R.) az egészségkárosodott személyek szociális járadékairól alapján)

Átmeneti járadék

Jogosult, akinek legalább 40%-os mértékű egészségkárosodása a keresőtevékenység folytatásának időtartama alatt - ideértve a keresőtevékenység megszűnését követően folyósított táppénz, baleseti táppénz és az álláskeresők ellátásai időtartamát is - keletkezett, és ezzel összefüggésben a jelenlegi vagy az egészségkárosodását megelőző munkakörében, illetve a képzettségének megfelelő más munkakörben való foglalkoztatásra rehabilitáció nélkül nem alkalmas, és

- a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt öt éven belül eléri,
- rendelkezik az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel,
- saját jogú nyugellátásra nem jogosult, kivéve a szociális biztonsági rendszerek koordinációjáról szóló közösségi rendeletek és a szociális biztonsági tárgyú nemzetközi egyezmények hatálya alá tartozó más államból származó saját jogú nyugellátást,
- nem részesül rendszeres pénzellátásban⁵ keresetkiegészítésben, átmeneti keresetkiegészítésben, jövedelemkiegészítésben, átmeneti jövedelem-kiegészítésben, rendszeres szociális járadékban, bányász dolgozók egészségkárosodási járadékában,
- keresőtevékenységet nem folytat, vagy az átmeneti járadékra való igény benyújtását megelőző négy naptári hónapra vonatkozó keresetének, jövedelmének havi átlaga nem haladja meg a mindenkori kötelező legkisebb munkabér összegének 80%-át (Korm. R. 3. §).

Az átmeneti járadék havi **összege** a jogosultnak az átmeneti járadékra való jogosultság időpontjáig megszerzett nyugdíjalapot képező jövedelem és szolgálati idő alapján kiszámított öregségi

⁵ Az átmeneti és a rendszeres szociális járadék megállapításánál rendszeres pénzellátás: a gyermekgondozási díj; a terhességi-gyermekágyi segély; a gyermeknevelési támogatás; a rokkantsági járadék; az Ft. (1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról) szerinti pénzbeli ellátások, ideértve a foglalkoztatást elősegítő támogatások közül a keresetkiegészítést, a képzési támogatásként nyújtott keresetpótló juttatást, az önfoglalkoztatás támogatását és a munkaerő-piaci programok kapcsán nyújtott egységes támogatást is; a táppénz, a baleseti táppénz, kivéve a jogosultat az e rendelet szerinti ellátások folyósítása mellett végzett keresőtevékenység alapján megillető táppénzt, baleseti táppénzt; a szociális biztonsági rendszerek koordinációjáról szóló közösségi rendeletek és a szociális biztonsági tárgyú nemzetközi egyezmények alapján folyósított egyéb azonos típusú ellátás (Korm. R. 2. § f. pont).

nyugdíjának - tekintet nélkül a magánnyugdíj-pénztári tagságra - 75%-a, de nem lehet kevesebb a rendszeres szociális járadék havi összegénél (Korm. R. 4. §).

Az átmeneti járadékra való jogosultság **megszűnik**, ha a jogosult eléri a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt (Korm. R. 17 § 2. bekezdés).

Rendszeres szociális járadék

Jogosult, akinek legalább 40%-os mértékű egészségkárosodása a keresőtevékenység folytatásának időtartama alatt - ideértve a keresőtevékenység megszűnését követően folyósított táppénz, baleseti táppénz és az álláskeresők ellátásai időtartamát is - keletkezett, és ezzel összefüggésben a jelenlegi vagy az egészségkárosodását megelőző munkakörében, illetve a képzettségének megfelelő más munkakörben való foglalkoztatásra rehabilitáció nélkül nem alkalmas, és a rendszeres szociális járadék megállapításának időpontjában

- a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt még nem töltötte be,
- rendelkezik a rokkantsági nyugdíjhoz életkora szerint szükséges szolgálati idő felével,
- saját jogú nyugellátásra nem jogosult, kivéve a szociális biztonsági rendszerek koordinációjáról szóló közösségi rendeletek és a szociális biztonsági tárgyú nemzetközi egyezmények hatálya alá tartozó más államból származó saját jogú nyugellátást
- nem részesül rendszeres pénzellátásban,⁶ kereset-kiegészítésben, átmeneti kereset-kiegészítésben, jövedelem-kiegészítésben, átmeneti jövedelem-kiegészítésben, átmeneti járadékban, bányász dolgozók egészségkárosodási járadékában, keresőtevékenységet nem folytat, vagy a rendszeres szociális járadékra való igény benyújtását megelőző négy naptári hónapra vonatkozó keresetének, jövedelmének havi átlaga nem haladja meg a mindenkori kötelező legkisebb munkabér összegének 80%-át (Korm. R. 5. § 1. bekezdés).

Aki a rehabilitációs szakértői szerv szakértői bizottsága (a továbbiakban: szakértői bizottság) szakhatósági állásfoglalása alapján **rehabilitálható**, a rendszeres szociális járadék megállapításának feltétele, hogy a regionális munkaügyi központ illetékes kirendeltsége (a továbbiakban: munkaügyi központ) a kérelmezőt álláskeresőként nyilvántartásba vegye (Korm. R. 5. § 2. bekezdés).

A nyilvántartásba vétel alól mentesül az, aki **keresőtevékenységet** folytat, vagy oktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytat, vagy a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt tíz éven belül eléri (Korm. R. 5. § 3. bekezdés).

A rendszeres szociális járadék havi **összegét** külön jogszabály határozza meg (Korm. R. 6. §).

A 2008. október 4-ét követő időponttól megállapításra kerülő rendszeres szociális járadék összege havi 27000 forint (242/2008. (X. 1.) Korm. rendelet 5. §, 3. bekezdés, b. pont).

⁶ Lásd a 5. lábjegyzetet a rendszeres pénzellátásról.

A korábban megállapított rendszeres szociális járadék összegét a 2008. december 31-éig a 62. életévüket betöltő személyek esetében havi 340 forinttal, egyéb esetekben havi 290 forinttal kell emelni (242/2008. (X. 1.) Korm. rendelet 1. §, 4. bekezdés, b. pont).

A **bányász dolgozók egészségkárosodási járadékára** vonatkozó jogszabályokat lásd e rendelet 7-8. §-ai alatt.

Az átmeneti járadék, a rendszeres szociális járadékra vonatkozó közös szabályok

Akinek valamely járadékra és **özvegyi nyugdíjra** - ide nem értve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat - való jogosultságát egyaránt megállapították, azt a járadék 50%-kal csökkentett összegben illeti meg (Korm. R. 9. § 1. bekezdés).

Ha az özvegyi nyugdíj - ide nem értve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat - és a járadék 50%-kal csökkentett összege együttesen nem éri el a járadék teljes összegét, a jogosultat a járadék olyan összegben illeti meg, hogy az az özvegyi nyugdíj - ide nem értve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat - összegével együtt elérje a járadék öt megillető teljes összegét (Korm. R. 9. § 2. bekezdés).

A szociális biztonsági rendszerek koordinációjáról szóló közösségi rendeletek és a szociális biztonsági tárgyú nemzetközi egyezmények hatálya alá tartozó más államból származó saját jogú nyugellátásra jogosult személyt - akinek a járadékra és a saját jogú nyugellátásra való jogosultsága egyaránt fennáll - a járadék a saját jogú nyugellátás összegével csökkentett összegben illeti meg. (Korm. R. 9. § 4. bekezdés).

A járadék iránti **igény érvényesítésére**, a jogorvoslatra, az ellátás megtérítésére, a jogalap nélkül felvett ellátás visszafizetésére, megtérítésére, a járadékból történő levonásra, a járadék folyósítására, rendszeres emelésére, a járadékkal kapcsolatos eljárás költség- és illetékmentességére a társadalombiztosítási nyugellátásra vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni (Korm. R. 10. § 1. bekezdés).

A járadék iránti igényt az illetékes regionális nyugdíjbiztosítási igazgatósághoz (a továbbiakban: nyugdíjbiztosítási igazgatóság) az erre rendszeresített nyomtatványon írásban, valamint elektronikus úton lehet benyújtani annak a keresőtevékenységnek az időtartama alatt vagy a megszűnésétől számított **24 hónapon belül**, amelynek során az egészségkárosodás bekövetkezett. A határidő elmulasztása jogvesztő. A **határidőbe nem számít bele** a táppénz, baleseti táppénz folyósításának időtartama, az álláskereső ellátás folyósításának időtartama, a rehabilitációs járadék és a rokkantsági nyugdíj iránti igény bejelentésétől az elbírálásáig tartó időszak, a rehabilitációs járadékra és a rokkantsági nyugdíjra való jogosultság időtartama, a rendszeres szociális járadék iránti kérelem bejelentésétől az elbírálásáig tartó időszak és a rendszeres szociális járadékra jogosultság időtartama. Továbbá az átmeneti járadékra való jogosultság megállapításánál e határidőbe nem számít bele a rendszeres szociális járadék folyósításának időtartama. (Korm. R. 10. § 2-4. bekezdés)

A járadék a jogosultsági feltételek - ide nem értve az álláskeresőként való nyilvántartásba vételi feltételt - bekövetkeztének napjától, de legkorábban az **igénybejelentés napjától** esedékes (Korm. R. 12. §).

A járadékra jogosult 15 napon belül köteles értesíteni a nyugdíjbiztosítási igazgatóságot a jogosultsági feltételekben bekövetkezett változásról, valamint arról, ha keresőtevékenység folytatása esetén hat egymást követő hónapra vonatkozó keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja a mindenkor kötelező legkisebb munkabér 80%-át (Korm. R. 13. §).

Rehabilitálhatónak minősülő járadékos a **munkaügyi központtal együttműködni** köteles (a továbbiakban: együttműködésre kötelezett járadékos) (Korm. R. 14. § 1. bekezdés).

Az együttműködésre kötelezett járadékossal a munkaügyi központ álláskereső megállapodást köt. A nyugdíjbiztosítási igazgatóság a rendszeres szociális járadékot megállapító határozatát közli a munkaügyi központtal, valamint tájékoztatja a határozat jogerőre emelkedéséről. (Korm. R. 14. § 2. bekezdés)

A munkaügyi központ az együttműködésre kötelezett járadékosnak az álláskereső nyilvántartásból való törléséről szóló határozatát közli a nyugdíjbiztosítási igazgatósággal, ha a törlésre az együttműködési kötelezettség megszegése miatt került sor (Korm. R. 15. §).

Az egészségkárosodás fennállását a határozatban meghatározott időpontban kell **felülvizsgálni** (rendszeres felülvizsgálat), kivéve, ha a határozat alapján a járadékra jogosult állapota véglegesnek tekinthető (Korm. R. 16. § 1. bekezdés).

A nyugdíjbiztosítási igazgatóság vezetője a rendszeres felülvizsgálaton kívül a járadékra jogosultat felülvizsgálat céljából történő személyes megjelenésre kötelezheti akkor, ha olyan tény vagy körülmény jut a tudomására, amely valószínűsíti, hogy a korábban megállapított egészségkárosodás a megállapítás időpontjában nem állt fenn vagy az a megállapítottnál kisebb mértékű volt, vagy az egészségkárosodás mértéke a járadék folyósítása alatt kisebb mértékűvé vált (rendkívüli felülvizsgálat) (Korm. R. 16. § 2. bekezdés).

A járadékra való jogosultság **megszűnik**, illetve azt meg kell szüntetni, ha

- a járadékra jogosult meghalt,
- a járadék folyósításának megszüntetését kéri,
- három naptári hónapot meghaladóan, egybefüggően külföldön tartózkodik,
- egészségkárosodásának mértéke nem éri el az e rendeletben meghatározott mértéket,
- keresőtevékenységet folytat és 6 egymást követő hónapra vonatkozó keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja a mindenkor kötelező legkisebb munkabér összegének 80%-át,
- saját jogú nyugellátásra való jogosultságát megállapították és a szociális biztonsági rendszerek koordinációjáról szóló közösségi rendeletek és a szociális biztonsági tárgyú nemzetközi egyezmények hatálya alá tartozó más államból származó saját jogú nyugellátás esetén annak összege eléri vagy meghaladja a járadék összegét,
- részére rendszeres pénzellátást⁷ állapítanak meg,

⁷ Lásd a 5. lábjegyzetet a rendszeres pénzellátásról.

- a munkaügyi központtal együttműködésre kötelezett és az álláskereső nyilvántartásból való törlésére - a járadék megállapításától számított 24 hónapon belül - az együttműködési kötelezettség megszegése miatt került sor,
- foglalkoztatására a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítéséhez szükséges jognyilatkozat hiányában került sor,
- neki felróható okból nem működik együtt a rendszeres és rendkívüli felülvizsgálatban (Korm. R. 17. § 1. bekezdés).

A munkaügyi központ az együttműködési kötelezettség megszegése esetén, valamint ha a járadékra jogosultnak álláskeresőnek járó pénzbeli ellátást állapítanak meg, a határozatot közli a nyugdíjbiztosítási igazgatósággal (Korm. R. 17. § 3. bekezdés).

A járadékot a nyugellátás, illetve a rendszeres pénzellátás⁸ megállapításának napját megelőző naptól kell megszüntetni (Korm. R. 17. § 5. bekezdés).

A járadékot egyéb esetben a megszüntetési ok megállapítását követő hónap első napjától kell megszüntetni (Korm. R. 17. § 6. bekezdés).

A járadékra való jogosultság **újból megállapítható**, ha a jogosultsági feltételek ismételten fennállnak. A járadék újbóli megállapítása iránti igényt a jogosultsági feltételek ismételt fennállásától számított 24 hónapon belül lehet benyújtani. A határidő elmulasztása jogvesztő. (Korm. R. 18. § 1. bekezdés)

Ha a járadékra való jogosultság megszüntetésére a munkaügyi központtal történő együttműködés megszegése, vagy jogszabálysértő foglalkoztatás, vagy felülvizsgálat mulasztása alapján került sor, a járadékra való jogosultság legkorábban a megszüntetést követő 13. hónap első napjától állapítható meg újból (Korm. R. 18. § 2. bekezdés).

A jogosultat a járadék újbóli megállapítása esetén az időközbeni emelések, kiegészítések is megilletik (Korm. R. 18. § 3. bekezdés).

A járadékra való jogosultság újbóli megállapítása esetén a járadék megállapítására vonatkozó eljárási szabályok és az együttműködési kötelezettségre előírt rendelkezések megfelelően irányadók, azzal, hogy a keresőtevékenység megszűnését követő 24 hónapos időkorlátra vonatkozó rendelkezést nem kell alkalmazni (Korm. R. 18. § 4. bekezdés).

Ha a járadékra való jogosultság megszüntetésére jogszabálysértő foglalkoztatás miatt került sor, visszamenőlegesen 12 hónapra - az ennél rövidebb időtartamban fennálló jogosultság esetén a jogosultság valamennyi hónapjára - folyósított járadék jogalap nélkül felvett ellátásnak minősül. (Korm. R. 18. § 5. bekezdés)

E rendelet rendelkezéseit a **2007. december 31-ét követően** benyújtott igénybejelentés esetén kell alkalmazni (Korm. R. 22. § 3. bekezdés).

Azon személy esetében, akinek jogosultságát a 2008. január 1-jét megelőzően hatályos rendelkezések szerint állapították meg, vagy járadéka iránti igényét 2007. december 31-éig

⁸ Lásd a 5. lábjegyzetet a rendszeres pénzellátásról.

benyújtotta, az ellátást a 2007. december 31-én hatályos szabályok szerint kell megállapítani, illetve tovább folyósítani. A 2007. december 31-ét követő valamennyi felülvizsgálata keretében csak az egészségkárosodás mértékét kell vizsgálni. Ha az egészségkárosodás mértéke eléri a 40%-os mértéket, a járadékot tovább kell folyósítani. A járadék megszüntetésére e rendelet rendelkezéseit kell alkalmazni. Ezen személyek járadékra való jogosultságának a keresőtevékenységből származó kereset, jövedelem mértéke miatti megszüntetésére 2012. január 1-jéig a 2007. december 31-én hatályos rendelkezéseket, azt követően e rendelet rendelkezéseit kell alkalmazni. (Korm. R. 22. § 4-7. bekezdés)

A munkaügyi központnak azzal az együttműködésre köteles járadékossal kell álláskeresői megállapodást kötnie, akinek rendszeres szociális járadékra való jogosultságát 2008. december 31-ét követően állapítják meg (Korm. R. 22. § 8. bekezdés).

Akinek átmeneti járadékra, rendszeres szociális járadékra vagy a bányász dolgozók egészségkárosodási járadékára való jogosultságát a 2008. január 1-jét megelőzően hatályos rendelkezések szerint megállapították és **özvegyi nyugdíjra** - ide nem értve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat - 2007. december 31-ét követően válik jogosulttá, azt 50%-al csökkentett összegű járadék illeti meg (Korm. R. 22. § 9. bekezdés).

A rendszeres szociális járadékra jogosult hozzátartozója utáni növelést a 2007. december 31-én hatályos rendelkezések szerint kell felülvizsgálni és folyósítani (Korm. R. 22. § 11. bekezdés).

A 2008. március 31-éig átmeneti járadékra, rendszeres szociális járadékra, bányász dolgozók egészségkárosodási járadékára igényt benyújtó, a megváltozott munkaképességű dolgozók foglalkoztatásáról és szociális ellátásáról szóló 8/1983. (VI. 29.) EüM-PM. együttes rendelet 2007. december 31-én hatályos rendelkezései szerint megváltozott munkaképességű dolgozónak minősülő személyek esetén az e rendeletben foglalt 24 hónapos jogvesztő időkorlátra vonatkozó rendelkezést nem kell alkalmazni (Korm. R. 22. § 12. bekezdés).

Baleseti ellátások (az 1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól - a továbbiakban: Ebtv. -, valamint a végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet - a továbbiakban: Ebr. -, illetve az 1997. évi LXXXI. törvény a társadalombiztosítási nyugellátásról - a továbbiakban: Tny. -, valamint a végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet - a továbbiakban: Korm. R. - alapján)

Baleseti ellátás üzemi baleset vagy foglalkozási betegség esetén jár (Ebtv. 51. §).

Üzemi baleset az a baleset, amely a biztosítottat a foglalkozása körében végzett munka közben vagy azzal összefüggésben, illetőleg munkába vagy onnan lakására (szállására) menet közben éri. Üzemi baleset az is, amely a biztosítottat közcélú munka végzése vagy egyes társadalombiztosítási ellátások igénybevétele során éri. A társadalombiztosítási ellátás igénybevétele során bekövetkezett balesetek közül üzeminek az számít, amely a biztosítottat keresőképtelenségének vagy rokkantságának, továbbá az egészségkárosodásának mértékének, rehabilitálhatóságának az elbírálása céljából elrendelt, illetőleg a keresőképessé váláshoz szükséges egyéb orvosi vizsgálaton vagy kezelésein történt megjelenésével összefüggésben érte. Üzemi baleseten a foglalkozási

betegséget, üzemi baleseti sérültön a foglalkozási betegségben megbetegedettet is érteni kell. (Ebtv. 52. § 1-2, 4. bekezdés)

Nem üzemi baleset az a baleset, amely kizárólag a sérült ittassága miatt, vagy a munkahelyi feladatokhoz nem tartozó, engedély nélkül végzett munka, engedély nélküli járműhasználat, munkahelyi rendbontás során, vagy a lakásról (szállásról) munkába, illetőleg a munkából lakásra (szállásra) menet közben, indokolatlanul nem a legrövidebb útvonalon közlekedve, vagy az utazás indokolatlan megszakítása során történt. Az, aki sérülését szándékosan okozta, vagy az orvosi segítség igénybevételével, illetőleg a baleset bejelentésével szándékosan késlekedett, az egészségbiztosítás baleseti ellátásaira nem jogosult. (Ebtv. 53. §)

Baleseti járadék

Jogosult, akinek üzemi baleset következtében tizenhárom százalékot meghaladó egészségkárosodása keletkezett, de baleseti rokkantsági nyugdíj, rehabilitációs járadék nem illeti meg. Ha az egészségkárosodás mértéke a húsz százalékot nem haladja meg, a baleseti járadék legfeljebb két éven át, ha meghaladja, az egészségkárosodás tartamára időbeli korlátozás nélkül jár. A szilikózisból és azbesztózisból eredő és húsz százalékot meg nem haladó egészségkárosodás fennállása alatt viszont időbeli korlátozás nélkül jár. (Ebtv. 57. § 1-3. bekezdés)

A jogosultság azzal a nappal nyílik meg, amelytől az igénylő tizenhárom százalékot meghaladó egészségkárosodását megállapították. Ha az igénylő ezen a napon baleseti táppénzben részesül, a jogosultság a táppénz megszűnését követő nappal nyílik meg. A két évet attól a naptól kell számítani, amelytől a baleseti járadékot megállapították. (Ebtv. 57. § 4. bekezdés)

A baleseti járadék **mértéke** az üzemi baleset okozta egészségkárosodás fokától függ. Az egészségkárosodás fokának megfelelően az 1. baleseti fokozatba tartozik az, akinek a egészségkárosodása 14-20%; a 2. baleseti fokozatba tartozik az, akinek 21-28%; a 3. baleseti fokozatba tartozik az, akinek 29-39%; a 4. baleseti fokozatba tartozik az, akinek 39 %-ot meghaladó mértékű (Ebtv. 58. § 1. bekezdés).

A baleseti járadék **összege** fokozatok sorrendjében a havi átlagkereset nyolc, tíz, tizenöt, illetőleg harminc százaléka (Ebtv. 58. § 2. bekezdés).

A baleseti járadékot a balesetet közvetlenül megelőző egy éven belül elért kereset havi átlaga alapján kell megállapítani (Ebtv. 59. § 1. bekezdés).

A **baleseti fokozat változása** esetén a baleseti járadék összegét az új fokozatnak megfelelően módosítani kell. A baleseti járadékra jogosultság megszűnik, ha az egészségkárosodás mértéke a tizenhárom százalékot már nem haladja meg. Ha az egészségkárosodás a tizenhárom százalékot újból meghaladja, a baleseti járadékra jogosultság feléled. Az 1. fokozatú baleseti járadék két éven át történt folyósítása után a járadékra jogosultság akkor éled fel, ha az egészségkárosodás utóbb három hónapon át a húsz százalékot meghaladja. Ha az egészségkárosodás ismét huszonegy százalék alá csökken, a tizenhárom százalékot azonban meghaladja, a baleseti járadék ennek az állapotnak a tartamára - legfeljebb két éven át - újból jár. (Ebtv. 60. § 1-3. bekezdés)

A baleseti rokkantsági nyugdíjra jogosultság megszűnése esetén a munkaképesség-csökkenés mértékének megfelelő baleseti járadékot kell megállapítani (Ebr. 34. §).

Baleseti rokkantsági nyugdíj

Jogosult, aki túlnyomóan üzemi baleset vagy foglalkozási betegség következtében rokkant, és az egészségkárosodás következtében kereső tevékenységet nem folytat, vagy keresete, jövedelme legalább 30 százalékkal alacsonyabb az egészségkárosodást megelőző négy naptári hónapra vonatkozó keresete, jövedelme havi átlagánál, és táppénzben, baleseti táppénzben nem részesül.⁹ Jogosult az is, akinek az egészségkárosodása szilikózis vagy aszbesztózis miatt következett be, és az egészségkárosodás mértéke eléri a 40 százalékot, továbbá a jogosultsági feltételeknek megfelel. (Tny. 36/E. § 1, 3. bekezdés, Tny. 26. §, 32. § 2-3. bekezdés, 36. §)

A szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló közösségi rendelet hatálya alá tartozó személy esetén EGT-államban, a szociálpolitikai, szociális biztonsági egyezmény hatálya alá tartozó személy esetén - ha az egyezmény eltérően nem rendelkezik - a szerződő államban végzett keresőtevékenységet és ott szerzett keresetet, jövedelmet is - az igénylő nyilatkozata, illetve az ügyben hatáskörrel rendelkező külföldi szerv adatszolgáltatása alapján - figyelembe kell venni. Tny. 36/E. § 4. bekezdés).

A baleseti rokkantsági nyugdíj **mértékét** a 79 %-ot meghaladó mértékű egészségkárosodás esetén attól függően, hogy a jogosult mások gondozására szorul-e az I. vagy II. rokkantsági csoportnak megfelelően, az 50-79 %-os mértékű, vagy szilikózis vagy aszbesztózisból eredő 40 %-os mértékű egészségkárosodás esetén pedig a III. rokkantsági csoportnak megfelelően kell meghatározni (Tny. 36/F. §).

Ha az öregségi nyugdíjas baleseti rokkantsági nyugdíjra is jogosult, baleseti rokkantsági nyugdíjának megállapítása napjától az öregségi nyugdíját szüneteltetni kell, vagy az öregségi nyugdíj mellett a baleseti eredetű munkaképesség-csökkenés mértékének megfelelő baleseti járadékot kell megállapítani (Korm. R. 11/A. § 1. bekezdés).

A baleseti rokkantsági nyugdíjra jogosultság **megszűnik**, ha a nyugdíjas már nem minősül rokkantnak, vagy kereső tevékenység folytatása esetén a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt el nem érő nyugdíjas, hat egymást követő hónapra vonatkozó nettó keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja a baleseti rokkantsági nyugdíj összegének kétszeresét illetve a minimálbér összegét. (Tny. 36/G. § 1. bekezdés)

Amennyiben a baleseti rokkantsági nyugdíjas foglalkoztatása jogszabályt sért, a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv soron kívüli felülvizsgálatot rendel el, amelynek keretében el kell végezni az érintett

⁹ Vagyis a szolgálati idő tartamára tekintet nélkül jár!

személy komplex minősítését. A felülvizsgálat, illetve a komplex minősítés időtartamára a baleseti rokkantsági nyugdíj folyósítását **fel kell függeszteni**. Amennyiben a felülvizsgálat során megállapítható, hogy a jogosultsági feltételek továbbra is fennállnak, a baleseti rokkantsági nyugdíjat a felfüggesztés időpontjától kezdődően folyósítani kell. A jogosultsági feltételek hiányában a baleseti rokkantsági nyugdíjat meg kell szüntetni. (Tny. 36/G. § 2. bekezdés)

A baleseti rokkantsági nyugdíj **állapotváltozás** miatti módosítására és feléledésére a rokkantsági nyugdíjra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy mértékét egészségromlás miatt az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése után is módosítani kell (Tny. 36/G. § 4. bekezdés).

Baleseti rokkantsági nyugdíj (Az 1997. december 31. - 2007. december 31. között megállapított nyugdíjak esetében)

*Baleseti rokkantsági nyugdíjra az **jogosult**, aki munkaképességét 67%-ban túlnyomóan üzemi baleset, vagy 50%-ban szilikózis, vagy azbesztózis következtében veszítette el, és rendszeresen nem dolgozik, vagy keresete lényegesen kevesebb a megrokkánás előtti kereseténél (Tny. 33. §.).*

Az, aki sérülését szándékosan okozta, vagy az orvosi segítség igénybevételével, illetőleg a baleset bejelentésével szándékosan késlekedett, sérülése alapján baleseti rokkantsági nyugdíjra nem jogosult (Tny. 32. § 3. bekezdés).

Ha az öregségi nyugdíjas baleseti rokkantsági nyugdíjra is jogosult, baleseti rokkantsági nyugdíjának megállapítása napjától az öregségi nyugdíját szüneteltetni kell, vagy az öregségi nyugdíj mellett a baleseti eredetű munkaképesség-csökkenés mértékének megfelelő baleseti járadékot kell megállapítani (Korm. R. 11/A. § 1. bekezdés).

*A baleseti rokkantsági nyugdíj összegét a rokkantsági nyugdíj megállapítására vonatkozó rendelkezések szerint, vagy ha az kedvezőbb, az igénylő kérelmére a balesetet megelőző egyévi, nyugdíjjárulék alapját képező kereset alapján kell meghatározni. A baleseti rokkantsági nyugdíj **mértéke** a rokkantság fokától és a szolgálati idő tartamától függ. A baleseti rokkantsági nyugdíj összege a csoportok¹⁰ sorrendjében a havi átlagkereset hatvan, hatvanöt, illetőleg hetven százaléka. A baleseti rokkantsági nyugdíj összege a szolgálati idő minden éve után a havi átlagkereset egy százalékaival emelkedik, az átlagkeresetnél azonban több nem lehet. (Tny. 34. §)*

Ha az átmeneti járadékban vagy rendszeres szociális járadékban részesülő személy baleseti rokkantsági nyugdíjra válik jogosulttá, a teljes vagy résznyugdíjának havi összege nem lehet kevesebb annál az összegnél, mint amely a teljes vagy résznyugdíj megállapítása kezdő időpontjának hónapjában átmeneti járadék, illetve rendszeres szociális járadék címen megillette, vagy megillette volna (Korm. R. 10/A. §).

¹⁰ Lásd a rokkantsági csoportokról a rokkantsági nyugdíjnál leírtakat a 42-43. oldalon.

*A baleseti rokkantsági nyugdíjra **jogosultság megszűnik**, ha a nyugdíjas munkaképesség-csökkenése a hatvanhét - szilikózis miatt az ötven - százalékot már nem éri el. Állapotjavulás nélkül is megszűnik a baleseti rokkantsági nyugdíjra jogosultság akkor, ha a nyugdíjas rendszeresen dolgozik és keresete négy hónap óta lényegesen nem kevesebb annál a keresetnél, amelyet a megrokkánás előtti munkakörében rokkantság nélkül elérhetne. A baleseti sérült részére ebben az esetben - a baleseti rokkantsági nyugdíj helyett - az Ebtv-ben szabályozott 4. fokozatú baleseti járadékot kell megállapítani. Az öregségi nyugdíjkorhatár betöltését követően a baleseti rokkantsági nyugdíjat egészségromlás miatt módosítani kell. (Tny. 35. §)*

Rokkantsági járadék (a 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet a rokkantsági járadékról)

Jogosult, aki a 25. életéve betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 80 %-os vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett és nyugellátást, baleseti nyugellátást részére nem állapítottak meg (R. 1. § 1. bekezdés).

A 25. életév betöltése után is igényelhető, de kérni kell a megrokkánás időpontjának megállapítását (pl. értelmi fogyatékosok, stb.). Az ellátás attól a hónaptól folyósítható, melyben az igénylő 18. életévét betölti. Az ellátás megállapításához szolgálati idő nem szükséges. Nem kaphatja, aki térítésmentesen van intézetben elhelyezve. (R. 1. § 2. bekezdés, 2. § 2. bekezdés)

Összege 2008. október 4-ét követő időponttól havi 33330 forint (242/2008. (X. 1.) Korm. rendelet 5. §, 3. bekezdés, a. pont). A korábban megállapított járadék összegét havi 360 forinttal kell megemelni (242/2008. (X. 1.) Korm. rendelet 1. §, 4. bekezdés, a. pont).

II. HOZZÁTARTOZÓI ELLÁTÁSOK

Özvegyi nyugdíj

Jogosult a házastárs (a férj is!), az elvált házastárs, és az élettárs.¹¹ Élettárs esetében az, akivel a jogosultságot szerző annak haláláig egy év óta megszakítás nélkül együtt élt, és gyermekük született, vagy megszakítás nélkül 10 évig együtt élt. Nem jogosult özvegyi nyugdíjra élettársa jogán az, aki az együttélés időtartama alatt özvegyi nyugdíjban, vagy baleseti özvegyi nyugdíjban részesült. (Tny. 45. §) Az együttélést az élettársak nemétől függetlenül kell figyelembe venni. Ha a kérelmező hatósági igazolvánnyal vagy bizonyítvánnyal igazolja, hogy a meghatározott ideig a jogszerzővel azonos lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkezett, az együttélést bizonyítottnak kell tekinteni, amennyiben az ellenkezőjére utaló tény vagy körülmény az eljárás során nem merült fel. Ennek

¹¹ Az élettársak két, házasságkötés nélkül közös háztartásban, érzelmi és gazdasági közösségben együtt élő személy (1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről 685/A. §).